

Repoveden kansallispuiston merkitys paikallisväestölle ja vertailu Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähi- alueiden asukastutkimuksiin

Leena Petäjistö ja Ashley Selby

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät Petäjistö, Leena & Selby, Ashley			
Nimeke Repoveden kansallispuiston merkitys paikallisväestölle ja vertailu Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukastutkimuksiin			
Vuosi 2009	Sivumäärä 38	ISBN 978-951-40-2185-5 (PDF)	ISSN 1795-150X
Yksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet Vantaan toimintayksikkö / Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset / 3420 Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus			
Hyväksynyt Riitta Hänninen, TUK-ohjelman johtaja, 1.9.2009			
Tiivistelmä <p>Tässä tutkimusraportissa tarkastellaan Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaiden näkemyksiä kansallispuistosta. Keväällä 2009 kirjekyselynä tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin asukkaiden asenteita kansallispuistoa, luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan. Siinä selvitettiin kansallispuistomatkailevan lähiympäristön asukkaille tuottamat hyödyt ja haitat. Raportissa verrataan myös Repoveden kansallispuiston asukastutkimuksen tuloksia Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukastutkimusten tuloksiin.</p> <p>Repoveden kansallispuisto on yksi Suomen uusista kansallispuistoista. Asukkaat Repoveden kansallispuiston lähialueilla suhtautuivat kansallispuistoon pääasiassa myönteisesti. Sen uskottiin elävöittävä aluetta ja myötävaikuttavan palvelujen ylläpitämiseen. Kuitenkin kansallispuisto oli tarjonnut tähän mennessä työtä tai muuta taloudellista hyötyä vain harvalle kyselyyn vastanneelle asukkaalle. Kansallispuistomatkailevan uskottiin luovan tulevaisuudessa kuitenkin alueelle uusia työpaikkoja ja palveluyrityksiä. Kasvanut matkailu kansallispuiston perustamisen jälkeen on tuonut mukanaan myös lieveilmiöitä ja haittavaikutuksia. Ennen kaikkea liikennevaarojen koettiin lisääntyneen alueella. Tämä johtunee ainakin osin siitä, että alueen perusinfrastruktuuria ei ole kyetty kehittämään matkailun kasvua vastaavasti. Myös roskaaminen koettiin usein ongelmaksi.</p> <p>Linnansaaren, Seitsemisen ja Repoveden kansallispuistojen keskinäinen vertailu osoitti, että kansallispuistomatkaileva ei ole luonut ajan myötäkään kovin montaa uutta työpaikkaa kansallispuistojen lähialueille. Repoveden kansallispuisto (vertailun nuorin kansallispuisto) oli tuonut tähän mennessä muita puistoja vähemmän työpaikkoja, vaikka kävijämäärät siellä olivat vertailun suurimmat. Odotukset olivat Repovedellä kuitenkin positiiviset ja siellä uskottiin muita alueita useammin kansallispuiston tulevaisuudessa vaikuttavan myös tulojen, yrittäjyyden ja uusien työpaikkojen myönteiseen kehitykseen. Repoveden alueella oli myös eniten niitä, jotka suunnittelivat itse tulevaisuudessa perustavansa kansallispuistomatkailevan hyödyntävän yrityksen. Ainoastaan Repoveden alueella oli tulosten perusteella asukkaiden joukosta löydettävissä asenneryhmä, jossa uskottiin ilman ehtoja, uhkia ja pelkoja matkailun tuovan taloudellista hyötyä alueelle ja yritystoiminnalle. Repoveden alueella oli myös vain muutama matkailuun hyvin kriittisesti asennoituva vastaaja. Muilla vertailun alueella heitä oli huomattavasti enemmän. Repoveden alueella suhtauduttiin tulevaisuuteen siten muita alueita luottavaisemmin. Saattaa olla, että ajan myötä usko matkailun mahdollisuuksiin ja uusiin työpaikkoihin hiipuu ja toisaalta pelko sen tuomia uhkia kohtaan kasvaa.</p> <p>Tutkimustuloksista on nähtävissä, että kansallispuistot ja niiden sijaintialueet poikkeavat toisistaan ja vaativat myös toisistaan poikkeavia kehittämistoimenpiteitä, jotta matkailun hyödyt voitaisiin maksimoida paikallisille asukkaille. Toisaalta tulosten perusteella on todettava, että kansallispuistomatkaileva Etelä-Suomessa tuskin pystyy korvaamaan kovin suurta osaa rakennemuutoksen myötä menetetyistä työpaikoista.</p>			
Asiasanat kansallispuisto, paikallisväestö, matkailu, taloudellinen hyöty, asenne			
Julkaisun verkko-osoite http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2009/mwp132.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot Leena Petäjistö, Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa. Sähköposti leena.petajisto@metla.fi			
Bibliografiset tiedot			
Muita tietoja			

Sisällys

Esipuhe.....	5
1 Johdanto.....	6
1.1 Tausta	6
1.2 Tutkimuksen tarkoitus	7
2 Tutkimusalue	7
2.1 Suojelualueet ja kansallispuistot.....	7
2.2 Kansallispuistot ja matkailu	9
2.3 Repoveden kansallispuisto	9
2.3.1 Sijainti ja luonnonolot	9
2.3.2 Historiaa	10
2.3.3 Retkeily alueella	10
3 Aineisto ja menetelmät.....	11
3.1 Repoveden asukastutkimuksen aineiston hankinta ja menetelmät	11
3.2 Vastaajat.....	12
4 Tulokset	13
4.1 Asukkaiden kansallispuistosta kokemat hyödyt ja haitat	13
4.2 Kansallispuiston vaikutukset tulevaisuudessa	15
4.2.1 Kansallispuiston vaikutukset alueen kehitykseen.....	15
4.2.2 Kunnan ja Metsähallituksen toiminta kansallispuistoon liittyvissä asioissa	15
4.3 Vastaajien asenteet.....	17
5 Vertailu Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen asukastutkimusten tuloksiin	20
5.1 Vertailualueet	20
5.2 Kansallispuistojen vaikutukset eri alueilla	22
5.3 Asukkaiden asenteiden vertailu	24
6 Yhteenveto ja johtopäätökset	27
Kirjallisuus	30
Liitteet.....	32

Esipuhe

Kansallispuistot ovat laajuudeltaan ja suojeluarvoiltaan merkittäviä suojelualueita. Kansallispuistojen merkitystä lisää se, että ne toimivat virkistykseen lähteenä paikallisille asukkaille ja myös matkailukohteena. Kansallispuistoihin kohdistuva matkailu on kasvava trendi kaikkialla. Kansallispuistojen oletetaan tukevan syrjäseutujen matkailuelinkeinoja ja ympäröivien kuntien positiivista kehittymistä. Kansallispuistot ja matkailu voivat tuoda mukanaan lähialueiden asukkaille työtä ja toimeentuloa, mutta matkailu voi tuoda mukanaan myös häiriötä ja haittoja. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin Etelä-Suomessa sijaitsevan Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaiden kansallispuistosta kokemia hyötyjä ja haittoja. Tutkimuksessa verrattiin myös Repoveden kansallispuiston asukastutkimuksen tuloksia Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukastutkimusten tuloksiin.

Tutkimus on tehty Vantaan tutkimusyksikössä Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus -tutkimushankkeessa. Hankkeessa tutkitaan palvelutarjonnaltaan, luonnonolosuhteiltaan ja myös toimintaympäristönsä suhteen toisistaan poikkeavien kansallispuistojen ja niitä ympäröivän maaseudun vuorovaikutuksia. Tutkimushankkeen tuloksia on aiemminkin raportoitu tässä samassa julkaisusarjassa (61/2007, 72/2008, 84/2008, 90/2008, 106/2009 ja 127/2009). Hanke on osa tutkimusohjelmaa Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset (TUK).

Tutkimusraportin on lukenut ja hyväksynyt TUK-ohjelman johtaja Riitta Hänninen. Raportin on taittanut Maija Heino. Parhaimmat kiitokset heille. Erityiskiitoksen ansaitsevat kaikki kansallispuistojen lähialueiden asukkaat, jotka osallistuivat tutkimukseen vastaamalla kyselyyn.

10.9.2009

Ashley Selby

Tutkimushankkeen vetäjä

1 Johdanto

1.1 Tausta

Maaseudun rakennemuutos on ollut hyvin nopeaa. Väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä palveluiden ja maatilojen lukumäärän vähentyminen ovat rakennemuutoksen tärkeimpiä tekijöitä. Erityisesti 15–29-vuotiaat kouluttautuvat nuoret muuttavat kehittyviin kasvukeskuksiin (Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2007). Nuorten poismuuton vuoksi maaseudun väestön ikä- ja sukupuolirakenteet vinoutuvat ja väestöllinen huoltosuhde kasvaa. Keräsen (2004) mukaan työpaikkojen määrä on vähentynyt yli 20 prosentissa ja lisääntynyt alle 20 prosentissa maaseutualueita. Maaseudun nykyongelmat liittyvät suurelta osin maatalouden rationalisointiin, jolloin maatalous työllistää yhä pienemmän osan maaseudun väestöstä. Koneellistamisen seurauksena myös metsätalouden merkitys työllistäjänä on pienentynyt. Alkutuotannon heikkeneminen edellyttää maaseudun asukailta uusien elinkeinojen ja työllistymismahdollisuuksien löytämistä.

Matkailua on usein ehdotettu maaseudulle alkutuotantoa korvaavaksi elinkeinoksi. Kansallispuistot ovat tärkeitä kotimaan matkailukohteita. Suojelualueilla ja erityisesti kansallispuistoissa vieraillevien määrä on viime aikoina kasvanut hyvin nopeasti. Kansallispuistoissa kävi vuonna 2008 yhteensä reilusti yli 1,7 miljoonaa kävijää, mikä oli 11 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna (Metsähallitus 2009a). Matkailu suojelualueille voi osittain kompensoida maan alkutuotannosta poistumisen tulonmenetyksiä. Maaseudulla sijaitsevat suojelualueet ovatkin tutkimusten mukaan parantaneet paikallista taloutta (Berghäll 2005, Huhtala 2006).

Etelä-Suomen kansallispuistot muodostavat monesti seudullisesti merkittäviä matkailukohteita. Niillä voisi olla tulevaisuudessa mahdollisuus kehittyä Lapin kansallispuistojen tavoin entistä merkittävimmiksi matkailualueiksi ja lisätä kansallispuiston lähialueiden elinkeinomahdollisuuksia. Kansallispuistoja ympäröivän maaseudun matkailupalvelujen tarjonnan tason on nähty vaikuttavan kansallispuistojen kävijämääriin (Puustinen ym. 2006). Matkailupalvelujen tarjonta puolestaan riippuu ainakin osittain siitä, miten kansallispuistojen lähialueiden paikallisväestö suhtautuu matkailuun ja sen tarjoamiin yritysmahdollisuuksiin. Esimerkiksi Hoffman ja Low (1981) ovat todenneet paikallisväestön suhtautumistavan olevan merkittävin yksittäinen matkailijoiden paluuhalukkuuteen vaikuttava tekijä. Toisaalta esimerkiksi Järviluoma (1993) on havainnut, että asukkaat, jotka ovat tekemisissä matkailijoiden kanssa suhtautuvat myönteisemmin matkailuun kuin muut asukkaat.

Paikallisväestön asennoitumista suojelualueita kohtaan on tutkittu melko vähän. Suomessa esimerkiksi Järviluoma (1993), Rämetsä ym. (2003) ja Hynönen ja Kuttilainen (2003) ovat tutkineet paikallisväestön asenteita matkailua kohtaan. Useimmat tutkimukset ovat kuitenkin koskeneet ylipäänsä matkailua – ei siis matkailua erityisesti kansallispuistoissa –, tai ne ovat keskittyneet Pohjois-Suomeen. Tutkimusten mukaan lähialueiden asukkaat suhtautuvat matkailuun pääsääntöisesti positiivisesti.

Metsäntutkimuslaitoksessa on tutkittu Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukkaiden kansallispuistosta kokemia hyötyjä ja haittoja sekä asenteita kansallispuistoa kohtaan (Petäjästä ja Selby 2008, Suomi ym. 2008). Metlassa on tehty myös kansallispuistomat- kailusta hyötyviä yrityksiä koskevat tutkimukset sekä Linnansaaren, Seitsemisen että Repoveden kansallispuistojen ympäristössä. Lisäksi Metlassa tehtiin edellä mainittujen kansallispuistojen sijainti- ja lähikuntien ”avainhenkilöille” kyselytutkimus. Näiden tutkimusten perusteella on ollut nähtävissä, että kansallispuiston merkitys matkailulle ja yrittäjyydelle on erityisen tärkeää siellä,

missä matkailulla on jo nykyiselläänkin suuri merkitys. Tulosten perusteella on ollut nähtävissä myös, että matkailun kehittyminen alueella ei tapahdu nopeasti. Se vaatii asenteiden muutosta, joka on aikaa vievä prosessi. Edellä esitetyt Metlan tutkimukset, kuten myös tämä tutkimus, kuuluvat laajempaan ”Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus” -tutkimushankkeeseen, jossa selvitetään suojelualueiden vaikutuksia maaseudun elinvoimaisuuteen. Siinä arvioidaan kolmen erilaisen ja eri-ikäisen kansallispuiston ja niihin suuntautuvan matkailun merkitystä ja vaikutusta niiden sijainti- ja lähikuntien elinkeinoelämään. Se koostuu erillisistä osatutkimuksista. Ensimmäisessä osatutkimuksessa luokiteltiin kaikki Suomen kansallispuistot niiden vetovoimatekijöiden, virkistyspalveluiden sekä niitä ympäröivien kuntien matkailupalveluiden, matkailullisten vetovoimatekijöiden ja sosio-ekonomisen kehityksen perusteella (Puustinen ym. 2006, Selby ym. 2007). Tämän osatutkimuksen perusteella valittiin Linnansaaren, Seitsemisen ja Repoveden kansallispuistot jatkotutkimuksiin.

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia mahdollisuuksia Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaat näkevät kansallispuiston tuovan mukanaan, ja minkälaisia vaikutuksia kansallispuistomatkailusta on lähialueelle ollut, tai sillä odotetaan tulevaisuudessa olevan. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, toivovatko asukkaat nykyistä suurempaa panostusta matkailun edistämiseksi. Toisaalta tutkimuksessa verrataan Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaiden näkemyksiä iältään ja esimerkiksi maanomistuksellisilta lähtökohdiltaan toisistaan poikkeavien Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukkaiden näkemyksiin.

Tutkimuksessa vastataan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1) Onko Repoveden kansallispuisto hyödyttänyt kansallispuiston läheisen maaseudun asukkaita luomalla työllistymismahdollisuuksia paikkakunnalle?
- 2) Miten kansallispuisto on vaikuttanut seudun kehittymiseen?
- 3) Miten esimerkiksi kunnan tulisi toimia kansallispuistomatkailun edistämiseksi?
- 4) Miten ja miksi asukkaiden näkemykset poikkeavat toisistaan Repoveden, Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueilla.

Raportti koostuu siten kahdesta osiosta, joista ensimmäisessä raportoidaan Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaille tehdyn kyselytutkimuksen tuloksia (luvut 3 ja 4) ja toisessa osiossa (luku 5) verrataan näitä tuloksia Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukastutkimusten vastaaviin tuloksiin (ks. myös Suomi ym. 2008, Petäjistö ja Selby 2008).

2 Tutkimusalue

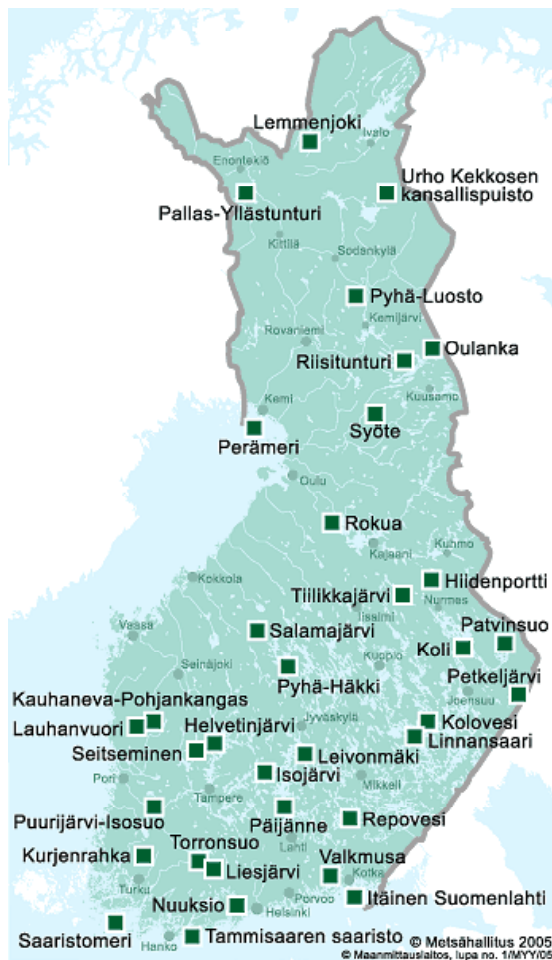
2.1 Suojelualueet ja kansallispuistot

Suomi oli ensimmäisiä maita, joissa aloitettiin lakiin perustuva luonnonsuojelu. Luonnonsuojelulain perusteella suojeltiin aluksi lähinnä lintuluotoja, puita tai lohkkareita sekä muita luonnonmuistomerkkejä (Alanen 1992). Viime vuosina ja vuosikymmeninä on luonnonsuojelun asema nousut merkittävästi maankäyttömuotona, ja Suomessa on toteutettu useita luonnonsuojeluohjelmia. Suojelualueverkko perustuu nykyisin luonnonsuojelulain ohella useisiin erityislakeihin (Arajärvi 1999). Maassamme on tähän mennessä hyväksytty seitsemän luonnonsuojeluohjelmaa, nimittäin

kansallis- ja luonnonpuisto-ohjelma ja soiden, lintuvesien, harjujen, lehtojen, rantojen ja vanhojen metsien suojeluohjelmat. Lisäksi suojelualueverkostoa täydentävät Natura 2000-verkosto ja monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma Metso 2008–2016. Suomen suojelualueverkko koostuu sekä luonnon yleispiirteitä säilyttävistä alueista, kuten kansallis- ja luonnonpuistoista että tiettyjen ekosysteemien suojeluun tähtäävien ohjelmien määrittämistä alueista.

Kansallispuisto on valtion omistama alue, jonka käyttö on säädelty laissa. Laki Suomen ensimmäisistä kansallispuistoista vahvistettiin vuonna 1938. Laki uusista kansallispuistoista hyväksyttiin vuonna 1956. Tällöin perustettiin seitsemän uutta kansallispuistoa (Arajärvi 1999). Vuonna 1982 astui voimaan laki kymmenen uuden kansallispuiston perustamisesta (Perttula 2006). Nykyisin Suomessa on yhteensä 35 kansallispuistoa (kuva 1).

Kansallispuistot on tarkoitettu yleisiksi luonnonnähtävyyksiksi ja liikkuminen niiden alueella on yleensä suhteellisen vapaata ja useissa puistoissa on retkeilijöitä varten polkuja, nuotiopaikkoja ja telttailualueita. Joissakin kansallispuistoissa on myös opastuskeskus. Kansallispuistot pyritään säilyttämään mahdollisuuksien mukaan luonnontilaisina. Joissakin puistoissa on kuitenkin myös perinnemaisemia, jotka vaativat hoitoa. Suojelu- ja virkistyskäytön lisäksi kansallispuistojen tehtävänä on myös edistää ympäristökasvatusta, opetusta ja tieteellistä tutkimusta. Niiden avulla pyritään edistämään kansalaisten luonnontuntemusta ja harrastusta (Arajärvi 1999).

Kuva 1. Suomen kansallispuistot
(lähde: Metsähallitus 2005).

Kansallispuistoja hallinnoi Metsähallitus. Kansallispuiston hoidon päämääränä on kansallispuistoille määriteltyjen tehtävien täyttäminen. Tämän vuoksi kansallispuistoja pyritään kehittämään toiminnallisiksi ja käyttömahdollisuuksiltaan monipuolisiksi. Suojelutehtävä ei kuitenkaan saa tässä yhteydessä vaarantua sen ollessa kansallispuiston ensisijainen tehtävä (Metsähallitus 2002).

2.2 Kansallispuistot ja matkailu

Noin joka viides työikäinen suomalainen käyttää valtionalueita, kuten kansallispuistoja ja erämaa-alueita luonnossa virkistäytymiseen (Pouta ja Sievänen 2001). Suomen kansallispuistoihin tehtiin yli 1,7 miljoonaa päiväkäyntiä tai luontomatkaa vuonna 2008. Käyntimäärät ovat kasvaneet viimeisten vuosien aikana voimakkaasti (Metsähallitus 2009c). Käyntimäärät vaihtelevat puistojen välillä. Korkeimman kävijämäärän kansallispuistot sijaitsevat pääosin Pohjois-Suomessa. Muutamien eteläsuomalaisten kansallispuistojen kävijätutkimusten perusteella voidaan arvioida, että kävijöistä melkein kaksi kolmasosaa (65 %) on päiväkävijöitä. Kolmasosa kävijöistä on matkailijoita, jotka yöpyvät joko kansallispuistossa tai sen läheisyydessä. Matkailijat viiptyvät puistossa keskimäärin reilut kaksi päivää (Selby ym. 2007).

Yleisemmin luontomatkvoja tarkasteltaessa on todettu, että valtion alueille tullaan kauempaa ja viivytään kauemmin kuin muilla alueilla (Pouta ja Sievänen 2002). Useimmat kävijät ovat käyneet samassa kansallispuistossa keskimäärin noin kahdeksan kertaa viimeisten viiden vuoden aikana, mutta osa vierailee puistossa ensimmäistä kertaa. Kansallispuistojen matkailijoista pääosa tulee kotimaasta, mutta kansainvälisten matkailijoiden osuus on ollut kasvussa. Kotimaisia kävijöitä on 92 ja kansainvälisiä matkailijoita on 8 prosenttia. Vaihtelu eri puistojen kesken on suurta, sillä suosituimmista puistoissa joka kolmas kävijä on ulkomaalainen, ja muissa puistoissa kävijät ovat kotimaisia luonnossa liikkujia (Selby ym. 2007).

Suojelualueille tulevista kävijävirroista koituvia taloudellisia hyötyjä ympäröiville alueille voidaan arvioida kävijöiltä kerättävien kävijäprofili- ja rahankäyttötietojen avulla. Tällaisia tietoja kerätään systemaattisesti Metsähallituksen kävijätutkimuksilla (Rauhala ym. 2002). Esimerkiksi Huhtalan (2006) tutkimus Pallas-Ounastunturin kansallispuiston kävijöistä osoitti, että rahan käytössä on huomattavia eroja kesäkaudella ja talvikaudella. Talvikauden kävijät käyttivät vuonna 2003 keskimäärin 257 euroa kansallispuistossa ja sen lähialueilla. Kustannuksista 65 prosenttia kohdistui majoitukseen ja 30 prosenttia ruokailuihin. Kesäkävijän kulut alueella olivat keskimäärin 128 euroa, josta majoitukseen meni yli puolet (53 %) ja ruokailuihin 38 prosenttia. Talvimatkailija viipty alueella keskimäärin 7 vuorokautta ja kesämatkailija 4–5 vuorokautta.

2.3 Repoveden kansallispuisto

2.3.1 Sijainti ja luonnonolot

Repoveden kansallispuisto perustettiin vuoden 2003 alussa. Kansallispuiston pinta-ala on 15 km² ja se sijaitsee Kouvolan (ennen kuntaliitosta Valkealan) ja Mäntyharjun kuntien alueella, Kymenlaaksossa Kouvola-Mikkeli -tien länsipuolella. Helsingistä sinne on matkaa noin 175, Kouvolastä noin 50 ja Mikkelistä noin 75 kilometriä.

Kansallispuisto ja siihen liittyvä Aarnikotkan metsän luonnonsuojelualue (14 km²) on metsien ja kymmenien järvien muodostama karu, salomainen alue. Maisemat muodostuvat laajoista asumattomista metsistä, jylhistä kalliojyrkänteistä ja kymmenistä kirkkaista järvistä ja lammista. Kymmenlaakson korkeimmat kohdat sijoittuvat Repovedelle. Repovedellä on noin 60 järveä ja lampea. Luonteenomaista vesistöille on kirkasvetisyys ja niukkaravinteisuus (Metsähallitus 2004). Kansallispuisto edustaa luontotekijöiden perusteella, niin kutsuttuja vesi- ja maisema kansallispuistoja. Sen virkistyspalvelujen taso on keskinkertainen (Selby ym. 2007).

2.3.2 Historiaa

Repoveden alueet siirtyivät 1910-luvulla Kymi-yhtiön haltuun ja metsätaloudeksi. Kansallispuistokomitea ehdotti Repoveden kansallispuiston perustamista jo vuonna 1976, mutta tuolloin ajatusta vastustettiin (Häyrinen ym. 2003). Kansallispuistokomitean mietintö oli laadittu Kymi-yhtiön tietämättä ja sen julkaisu oli yllätys yhtiölle. Mietinnön julkaisemisen jälkeen yhtiön tekemät hakkuut synnyttivät valtakunnallisen kohun. Metsien talouskäyttö jatkui kuitenkin vuoteen 1992, jonka jälkeen yhtiö pidättäytyi hakkuista (Metsähallitus 2004). Vuonna 2001 UPM-Kymmene lahjoitti valtiolle kolmasosan tulevan kansallispuiston maista sekä esitti Aarnikotkan metsän luonnonsuojelualueen perustamista. Aarnikotkan metsän luonnonsuojelualue on siten UPM-Kymmene Oyj:n omistama yksityinen suojelualue, jonka hoidosta vastaa kuitenkin Metsähallitus. Osa puistosta on Pahkajärven ampumaharjoitusalueen varoaluetta, jossa liikkuminen ilman erillistä lupaa on kielletty (Hemmilä 2008).

Suuri osa Repoveden alueesta on ollut metsätalouden käytössä. Osa luonnosta on kuitenkin säilynyt koskemattomana. Suojelun myötä osa talousmetsistä tullaan palauttamaan ennallistamalla luonnontilaisiksi. Kansallispuistossa on useita näköalapaikkoja, esimerkiksi Olhavanvuori, Mustalamminvuori, ja Lapinsalmen riippusilta. Historiallisia kohteita ovat Kuutinkanavan uittoränni, kalliomaalaus ja kalliosortumat (Valkealan kunta 2004). Valkealan Kotiseutuyhdistys ry on järjestänyt yleisökonsertteja Repoveden Kuutinlahdella.

2.3.3 Retkeily alueella

Repoveden alue oli retkeilijöiden suosiossa jo vuosikymmeniä ennen varsinaisen kansallispuiston perustamista. Ensimmäinen metsätie Repoveden alueelle rakennettiin vuonna 1968 ja tieverkosto saatiin valmiiksi vuonna 1974. Metsäteiden myötä Repovedestä tuli hyvin suosittu retkeilykohde. Retkeilystä kolmannes keskittyy kansallispuistoalueelle ja Aarnikotkan luonnonsuojelualueelle (Valkealan kunta 2004). Kuitenkin vielä 1990-luvun alussa retkeilijöitä oli noin 3000 vuodessa, mutta retkeilijöiden määrä kasvoi nopeasti ollen vuonna 2002 noin 40 000 (Metsähallitus 2004). Vuonna 2007 kävijöitä kansallispuistossa oli jo noin 70 000 (Metsähallitus 2008).

Kansallispuiston palvelurakenteeseen kuuluvat polkuverkko, pysäköintialueet, varaustupa ja sauna, vene- ja kanoottilaiturit, näkötorni, laavut, kodat, erämaja, leiripaikka leirikouluille, teltpaikat, tulentekopaikat polttopuineen, wc:t ja polttopuut (Valkealan kunta 2004). Vuonna 2008 Repoveden kansallispuistossa siirryttiin roskattomaan retkeilyyn. Kansallispuistossa ja pysäköintialueilla ei ole roska-astioita, vaan kävijöiden odotetaan itse huolehtivan jätteistään. Biojätteet voi jättää kompostoiiviin käymälöihin, palavat jätteet polttaa ja muut roskat on tuotava pois (Metsähallitus 2008).

Metsähallitus toivoo, että roskaton retkeily vähentää kaatopaikkajätteen määrää, yleistä roskaantumista ja jätehuoltokustannuksia. Säästyneet jätehuoltokustannukset käytetään kansallispuiston muihin palveluihin.

Repoveden kansallispuistoon voi saapua maanteitse kolmen sisääntulon kautta: Saarijärven, Lappinsalmen tai Tervajärven pysäköintialueiden kautta. Lähin linja-autoyhteys on Hillosensalmen luontotuvalle (Vuohijärvi–Voikoski -tien varteen), josta on noin kuuden kilometrin matka Repovedelle. Aikaisemmin myös junalla pääsi Hillosensalmelle, mutta nykyisin junat eivät pysähdy enää siellä (Metsähallitus Luontoon.fi 2009b).

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Repoveden asukastutkimuksen aineiston hankinta ja menetelmät

Tutkimus toteutettiin kirjekyselynä huhti- toukokuussa 2009. Kyselylomakkeen suunnittelussa hyödynnettiin aikaisempia kansallispuistojen lähialueiden asukkaille tehtyjä kyselyjä, ja lomake oli suurelta osin samanlainen kuin Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen asukastutkimuslomakkeetkin (ks. myös Petäjistä ja Selby 2008, Suomi ym. 2008). Lomaketta kuitenkin muokattiin jonkin verran, sillä tutkimustulokset aikaisemmista tutkimuksista osoittivat, että asukkaat toivoivat asuinkunnaltaan aktiivisempaa otetta kansallispuiston asioissa. Lomakkeeseen liitettiin tästä syystä juuri kunnan aktiivisuutta selvittäviä kysymyksiä (liite 3).

Lomake koostui neljästä eri osa-alueesta. Kysymykset olivat osin strukturoituja, mutta osin esitettiin myös avoimia kysymyksiä. Ensimmäisessä osassa tiedusteltiin vastaajien kansallispuistosta henkilökohtaisesti kokemia hyötyjä ja haittoja. Toisessa osiossa kysyttiin vastaajien näkemyksiä kansallispuiston vaikutuksista lähialueella. Kolmannessa osassa esitettiin yleisiä maaseutua, matkailua ja metsien suojelua koskevia väittämiä. Niihin vastattiin asteikolla 1–5. Neljännessä osassa kysyttiin vastaajan taustatietoja.

Kyselyn perusjoukon muodostivat kaikki kotitaloudet Repoveden kansallispuiston läheisiltä postinumeroalueilta. Postinumeroalueet olivat: Tuohikotti (46110), Vekaranjärvi (46140), Vuohijärvi (47900), Hillosensalmi (47910), Käävänkylä (52890) ja Voikoski (52920). Näistä Käävänkylä ja Voikoski kuuluvat Mäntyharjuun ja loput Valkealaan (nykyisin Kouvolaan). Postinumeroalueilta löytyi yhteensä noin 790 kotitaloutta, joihin kyselylomake postitettiin maaliskuussa 2009. Yhden karhuamiskierroksen jälkeen lomakkeita palautettiin yhteensä 185 kappaletta. Vastausprosentti oli 23. Kolme neljästä vastauksesta oli entisen Valkealan kunnan alueelta ja vajaa neljännes (23 %) vastauksista oli Mäntyharjulta.

Kysely päädyttiin lähettämään kotitalouksille niin kutsuttuna ryhmäjakeluna, koska menetelmä on hyvin edullinen, verrattuna esimerkiksi siihen että, otos poimittaisiin väestörekisteristä. Tämän toimintatavan heikkoutena on kuitenkin se, että kyselyä ei siinä voi kohdistaa kenellekään henkilökohtaisesti. Kadon tutkiminen on myös hankalaa. Vastaukset on mahdollista tutkia ainoastaan vertaamalla vastanneiden tietoja koko maan tai tutkimusalueiden kuntien väestötietoihin.

Menetelminä käytettiin ennen kaikkea frekvenssianalyysiä ja ristiintaulukointeja. Tilastollisena testinä käytettiin χ^2 -testiä. Lisäksi käytettiin pääkomponentti- ja ryhmittelyanalyysiä. Niiden avulla kyselyyn vastanneet alueen asukkaat ryhmiteltiin asenteiden suhteen.

Pääkomponenttianalyysin avulla voidaan vähentää alkuperäisten muuttujien määrää rakentamalla alkuperäisistä muuttujista uusia muuttujia, joissa yhdistyvät keskenään korreloivat muuttujat. Näin muuttujien määrä vähenee, mutta aineiston varianssi voidaan käyttää parhaalla mahdollisella tavalla hyväksi. Jokainen havainto saa pääkomponenttipisteen, jota voidaan käyttää jatkoanalyysissa. Komponenttipisteiden käytön etuna on se, että komponenttipisteen keskiarvo on nolla ja komponentit eivät korreloi keskenään.

Ryhmittelyanalyysin periaatteena on ryhmitellä havaintoyksiköt niin, että vaihtelu ryhmien välillä on mahdollisimman suurta, mutta ryhmien sisällä mahdollisimman pientä. Analyysillä etsitään ryhmiä, jotka poikkeavat toisistaan jonkun kriteerin suhteen. Ryhmittelyanalyysillä vastaajat ryhmiteltiin tutkimuksessa asenteiltaan toisistaan eroaviin ryhmiin. Kaikki analyysit tehtiin SPSS-ohjelmalla.

3.2 Vastaajat

Vastauksia saatiin yhteensä 185 kotitaloudesta Repoveden kansallispuiston lähialueelta. Vastaajista 46 prosenttia oli naisia ja 54 prosenttia miehiä. Miehet näyttävät valikoituneen kotitaloudessa naisia useammin vastaajiksi, sillä miesten osuus oli suurempi kuin osuus maan väestössä tai tutkimusalueen kunnissa, vaikkakin Valkealassa miesten osuus oli koko maan keskimääräistä osuutta suurempi (taulukko 1). Vastaaja oli iältään keskimäärin 56-vuotias. Vanhin vastaaja oli 84- ja nuorin 18-vuotias. Nuoria alle 35-vuotiaita vastaajia oli vain vähän, vain vajaat yhdeksän prosenttia. Sen sijaan iäkkäämpiä, jo eläkeikäisiä (yli 64-vuotiaita) oli vastaajista neljännes. Tämä saattaa osin johtua siitä, että myös Mäntyharjussa yli 64-vuotiaiden osuus (26 %) on koko maan keskiarvoa suurempi. Toisaalta siihen on voinut vaikuttaa myös kyselyn jakelutapa, jossa kysely kohdistettiin kotitaloudelle, ei vastaajalle henkilökohtaisesti. Nuoret eivät oletettavasti avaa kotitaloudelle tullutta postia, eivätkä siten osu vastaajiksi siinäkin tapauksessa, että kotitaloudessa asuu nuoria ihmisiä. Vaikka kyselyyn vastaamattomia ei voitu selvittää, voidaan todeta, että vastanneiden ikäjakaumassa näkyy selkeästi tutkimusalueen maaseutumaisuus, jolle on ominaista iäkkäiden suuri osuus.

Eläkeläisiä oli noin 46 prosenttia. Työelämässä vastaajista oli reilu puolet. Yleisimmin työelämässä mukana olevan vastaajan ammattiasema oli palkansaaja. Heitä oli noin kolmannes kaikista vastanneista. Maa- ja metsätalousyrittäjiä sekä muiden alojen yrittäjiä oli molempia noin seitsemän prosenttia. Vastaajat olivat asuneet asuinpaikkakunnallaan keskimäärin varsin pitkään, melkein 33 vuotta. Asuinaika vaihteli juuri muuttaneista ikänsä paikkakunnalla asuneisiin. Merkittävä osa (2/3) koki itsensä hyvin vahvasti paikkakuntalaiseksi. Joka kymmenes ei tuntenut kuitenkaan kuuluvansa asuinpaikkakunnalleen.

Taulukko 1. Eräitä taustatietoja vastanneista.

	% vastanneista	Väestö, %	Valkeala, %	Mäntyharju, %
Naisten osuus	46	51	49	51
Miesten osuus	54	49	51	49
Ikäjakauma				
15–64-vuotiaita	76	67	64	61
65–	25	17	16	26

Lähteet: Tilastokeskus 2008, Tilastokeskus 2009. Mäntyharjun kunta 2009.

4 Tulokset

4.1 Asukkaiden kansallispuistosta kokemat hyödyt ja haitat

Henkilökohtaiset hyödyt ja haitat

Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkailta tiedusteltiin aluksi asukkaiden itsensä kansallispuistosta kokemia hyötyjä ja haittoja. Eräänä tällaisena hyötynä voidaan pitää kansallispuiston tarjoamia ulkoilumahdollisuuksia. Yli 40 prosenttia vastanneista lähialueen asukkaista ei ollut vierailut puistossa kertaakaan, mutta keskimäärin vastaajat olivat käyneet Repoveden kansallispuistossa kolmisen kertaa tutkimusta edeltävän vuoden aikana. Osa oli käynyt yhden tai kaksi kertaa ja jotkut vastaajat ulkoilivat puistossa hyvin usein, parhaimmillaan jopa 50 kertaa.

Kansallispuiston lähialueiden asukkailta tiedusteltiin, olivatko he saaneet taloudellista hyötyä tai esimerkiksi työtuloja, jotka liittyivät kansallispuistoon ja kansallispuistomatkailuun. Lähialueen asukkaat saattavat olla esimerkiksi Metsähallituksen tai jonkin kansallispuistomatkailijoille palveluita tarjoavan yrityksen palveluksessa. Heillä voi itsellään olla myös oma matkailuyritys. Asukkailta tiedusteltiin myös kuinka suuri osa kotitalouden kokonaistuloista liittyy kansallispuistoon.

Repoveden kansallispuiston lähialueiden vastanneista asukkaista vain kymmenen henkilöä, eli vajaa kuusi prosenttia, ilmoitti saaneensa vuosien varrella tuloja kansallispuistosta tai kansallispuistomatkailusta. Ruokakunnan tuloista kansallispuistosta saatavat tulot olivat enimmillään puolet ja keskimäärin vain noin 25 prosenttia. Neljä vastanneista joko oli, tai oli ollut Metsähallituksen palveluksessa. Edelleen neljä vastaajaa oli, tai oli ollut sellaisen yrityksen palveluksessa, joka hyötyy kansallispuiston matkailijavirroista. Esimerkkinä tällaisesta yrityksestä mainittiin hotelli tai kioskki. Kolme vastaajaa kertoi, että heillä itsellään tai heidän perheenjäsenellään oli oma yritys, joka hyötyi kansallispuistoon suuntautuvasta matkailusta. Yritykset olivat kahvilamyymäläyritys, hotelli-ravintola ja huvilavuokraukseen keskittynyt yritys. Yksi näistä yrityksistä oli perustettu varsinaisesti kansallispuistomatkailijoiden innoittamana. Repoveden lähialueen asukkaista neljällä oli vakavassa harkinnassa perustaa lähitulevaisuudessa oma yritys, joka palvelisi kansallispuistossa kävijöitä. Suunnitelmat koskivat suoraan matkailuun liittyviä yrityksiä kuten majoitusta, lomamökkitoimintaa, veneliikennöintiä ja eräopastusta. Yksi vastaaja oli lisäksi juuri perustamassa yritystä, joka tulee palvelemaan kansallispuiston kävijöitä.

Kansallispuistot perustetaan yleensä pääasiassa valtion maille. Repoveden kansallispuistokin perustettiin osin valtion maille ja osin UPM -Kymmenen maille. Tästä syystä Repoveden kansallispuiston perustaminen ei ole laajalti edellyttänyt maakauppoja tai pakkolunastuksia yksityisiltä henkilöiltä. Tämä näkyy selkeästi myös vastauksista. Vastausten perusteella kansallispuistosta ei ole juurikaan aiheutunut taloudellisia menetyksiä lähialueiden asukkaille. Kuitenkin yksi vastaaja raportoi kohdalleen sattuneesta maan pakkolunastuksesta, rakennuskiellosta ja oman elinkeinonsa harjoittamisen vaikeutumisesta kansallispuiston vuoksi. Lisäksi yksi vastaaja kertoi vierailijoiden aiheuttavan hänelle taloudellisia menetyksiä jättämällä roskapusseja vastaajan roska-astiaan.

Kansallispuiston vaikutukset asukkaiden arkielämään

Asukkailta tiedusteltiin myös, onko kansallispuiston läsnäolo vaikuttanut asukkaiden mielestä lähialueen kehittymiseen suotuisasti tai epäsuotuisasti. Jos kansallispuistolla oli ollut myönteisiä

vaikutuksia seudun kehittämiseen, pyydettiin vastaajia kertomaan, millaisia myönteiset vaikutukset olivat.

Asukkaat arvioivat, että Repoveden kansallispuisto oli vaikuttanut alueella pääsääntöisesti myönteisesti. Noin 12 prosenttia lähialueen vastanneista asukkaista piti puiston vaikutusta erittäin myönteisenä. Yli 55 prosenttia katsoi, että kansallispuiston vaikutus oli ollut myönteinen. Kolme henkilöä (vajaa 2 % vastanneista) piti kansallispuiston vaikutuksia seudulla kuitenkin kielteisinä ja loput vastanneista eivät osanneet arvioida vaikutuksia.

Kansallispuiston vaikutukset myönteisiksi kokeneista (yhteensä 123 vastaajaa), yli 70 prosenttia uskoi kansallispuiston ainakin vahvistaneen paikkakunnan identiteettiä ja paikkakunnalla vallinneita perinteitä. Yli 40 prosenttia uskoi myös, että kansallispuisto oli vaikuttanut esimerkiksi kunnan aktiivisuuteen panostaa alueen maisemanhoitoon. Monet (35 %) perustelivat myönteistä kehitystä myös sillä, että uskoivat kansallispuiston myötävaikuttaneen uusien paikkakuntaa elävöittävien palvelujen ja yritysten syntymiseen lähiseudulle. Viidennes näki kansallispuiston myönteiseksi vaikutukseksi sen, että kansallispuisto oli elvyttänyt kylätoimintaa. Myönteisinä vaikutuksina mainittiin myös esimerkiksi kansallispuiston sijaintialueelleen tuottama positiivinen mainosarvo, ylipäättään suojelutoiminnan positiiviset vaikutukset sekä ulkoilu- ja liikkumismahdollisuuksien luominen. Melkein puolet asukkaista katsoi, että Repoveden kansallispuisto oli vaikuttanut alueen asumisviihtyvyyteen myönteisellä tavalla. Erityisesti nuoret, alle 35-vuotiaat asukkaat kertoivat, että seutu oli kansallispuiston ansiosta muuttunut paljon parempaan suuntaan asua. Puolet kaikista vastanneista asukkaista uskoi kuitenkin, ettei asuminen alueella ollut muuttunut kansallispuiston vuoksi suuntaan tai toiseen. Pieni osa (4 %) vastaajista arvioi kansallispuistolla olleen kielteisiä vaikutuksia asumisviihtyvyyteen.

Kansallispuiston perustaminen ja matkailun lisääntyminen saattavat tuoda mukanaan myös ristiriitoja, ongelmia ja sekä sosiaalisia että fyysisiä haittoja. Fyysisiä haittoja voivat olla ympäristön roskaantuminen ja esimerkiksi erilaisten vaaratekijöiden lisääntyminen. Sosiaalisia haittoja voivat olla esimerkiksi kansallispuiston aiheuttamat ristiriidat lähialueella.

Kansallispuistokävijät heikentävät asukkaiden näkökulmasta alueen siisteyttä ja turvallisuutta. Melkein 37 prosenttia vastaajista raportoi roskaantumisen lisääntyneen kansallispuistomatkailun seurauksena. Lähes yhtä moni vastaaja (35 %) katsoi myös liikenteellisten vaaratekijöiden lisääntyneen kansallispuistomatkailun myötä. Lisäksi noin 16 prosenttia katsoi, että melu ja muut häiriötekijät ja 15 prosenttia, että rikollisuus tai vahingonteot alueella olivat lisääntyneet kansallispuiston myötä.

Kuitenkin vain suhteellisen pieni osa, noin 13 prosenttia vastanneista, koki kansallispuiston aiheuttaneen varsinaisesti ristiriitoja alueella. Ristiriitoina mainittiin esimerkiksi kalastuksen ja metsästyksen rajoittaminen, maanomistuskysymykset ja liikennejärjestelyt. Vastauksista ei kuitenkaan selkeästi käynyt ilmi, olivatko ristiriidat ja menetykset omakohtaisia vai muiden asukkaiden kokemia.

Seuraavaksi pyydettiin asukkaita arvioimaan, oliko ongelmat ja ristiriidat kyetty ratkaisemaan eri osapuolia tyydyttävällä tavalla. Vajaa viidennes konflikteja tai ristiriitoja havainneista ei osannut arvioida ratkaisun onnistumista. Melkein puolet katsoi kuitenkin, että aikaansaatu ratkaisu ei joko tyydyttänyt ristiriidan osapuolia ollenkaan (43 %) tai vain osin (5 %). Kolmannes vastaajista katsoi kuitenkin, että ristiriidat oli kyetty ratkaisemaan osapuolia tyydyttävällä tavalla.

4.2 Kansallispuiston vaikutukset tulevaisuudessa

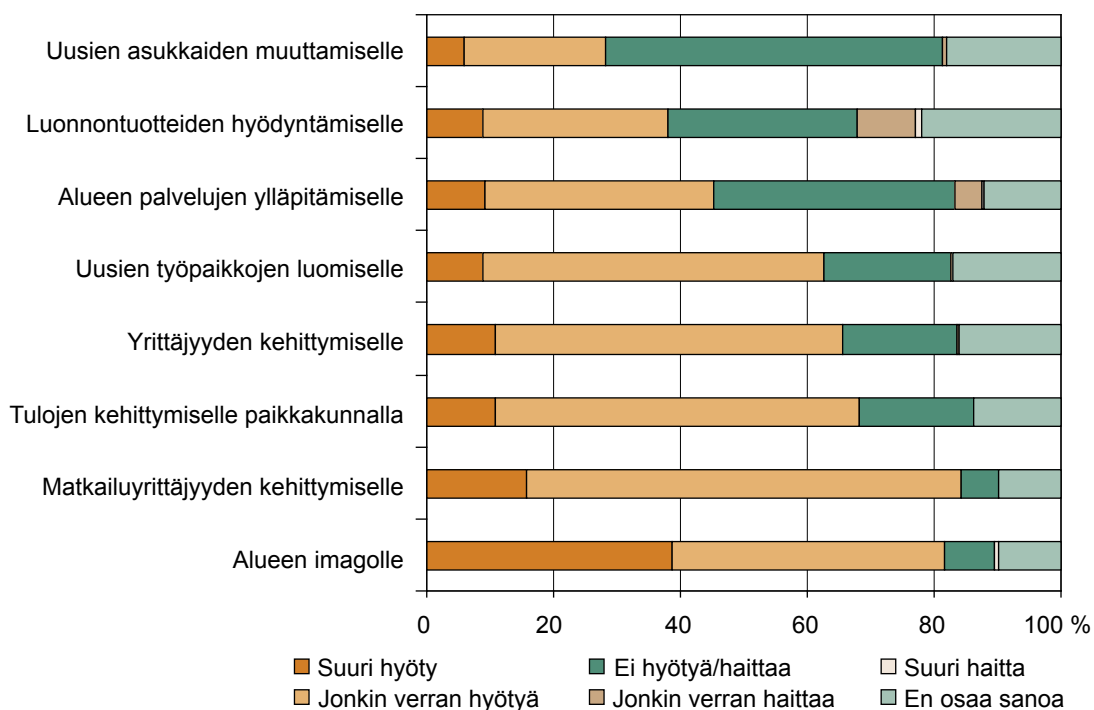
4.2.1 Kansallispuiston vaikutukset alueen kehitykseen

Tulevaisuuden näkymiä kartoitettiin tiedustelemalla kansallispuiston lähialueiden asukkailta arviota kansallispuiston odotettavissa olevista vaikutuksista lähitulevaisuudessa. Lähitulevaisuudella tarkoitettiin noin viiden vuoden ajanjaksoa. Tarkastelun kohteena olivat sekä kansallispuiston vaikutukset työpaikkoihin että eri alojen tai sijaintialueen imagon kehittymiseen.

Repoveden lähialueen asukkaat uskoivat, että kansallispuiston vaikutukset tulevaisuudessakin ovat pääsääntöisesti positiivisia. Alueen imagolle puistolla uskottiin olevan suuri vaikutus. Melkein 40 prosenttia vastanneista uskoi että kansallispuistosta on alueen imagolle tulevaisuudessakin suuri hyöty (kuva 2). Lisäksi yli 40 prosenttia vastaajista uskoi puistosta olevan alueen imagolle ainakin jonkin verran hyötyä. Kansallispuiston uskottiin tulevaisuudessa tuovan jonkin verran hyötyä myös yrittäjyyden ja erityisesti matkailuyrittäjyyden kehittymiselle. Reippaasti yli 60 prosenttia vastanneista uskoi kansallispuiston vaikuttavan positiivisesti yrittäjyyden kehittymiseen alueella ylipäätään ja yli 80 prosenttia uskoi matkailuyrittäjyyden hyötyvän kansallispuistosta. Osa (16 %) uskoi hyödyn olevan suuren. Yli 60 prosenttia vastanneista uskoi kansallispuiston myötävaikuttavan myös uusien työpaikkojen syntyyn.

4.2.2 Kunnan ja Metsähallituksen toiminta kansallispuistoon liittyvissä asioissa

Asukkaiden osallistaminen ja yhteistyö asukkaiden ja kunnan viranomaisten kanssa näyttää onnistuneen suhteellisen hyvin Repoveden lähialueilla, sillä melkein puolet (46 %) vastanneista asukkaista katsoi, että yhteistyö oli ollut joko erittäin tai melko hyvää. Noin 13 prosenttia ei kuitenkaan pitänyt yhteistyötä kovin hyvänä ja seitsemän prosenttia piti sitä huonona. Kolmannes

Kuva 2. Asukkaiden arvio Repoveden kansallispuiston vaikutuksista tulevaisuudessa.

vastaajista ei osannut arvioida yhteistyön toimivuutta. Myös Metsähallituksen toiminnan katsottiin sujuneen hyvässä yhteistyöhengessä asukkaiden kanssa, sillä 42 prosenttia vastanneista arvioi Metsähallituksen toimineen alueella erittäin hyvin, tai vähintäänkin melko hyvin.

Asukkailta kysyttiin myös, kuinka aktiivisesti kansallispuiston sijaintikuntien tulisi edistää matkailua kansallispuistossa. Vastaajat Repoveden kansallispuiston lähialueella eivät olleet kovin tyytyväisiä kunnan harjoittamaan matkailunedistämistoimintaan. Melkein kolme neljästä vastaajasta katsoi, että Repoveden kansallispuiston sijaintikuntien tulisi toimia nykyistä aktiivisemmin kansallispuiston mainostamiseksi matkailukohteena. Lisäksi melkein 70 prosenttia näki, että kuntien tulisi toimia aktiivisemmin myös matkailuyritysten ja maanomistajien yhteistyön sekä paikallisten traditioiden edistämiseksi. Monet vastaajat kirjoittivat lisäksi omia ehdotuksiaan kunnan toimenpiteiksi. Ehdotukset koskivat esimerkiksi peruskoululaisten vierailuja puistossa tai lukiolaisten vapaaehtoisia kurseja kansallispuistossa. Eräänä toimenpiteenä ehdotettiin lähiasukkaiden ja myös matkailijoiden puiston kehittämisehdotusten kartoittamista. Tässä yhteydessä puututtiin myös Repoveden kansallispuiston kulkuyhteyksiin ja moni kehittämis ehdotus koski liikenneyh-teyksien parantamista.

Asukkaiden hyötyjen lisääminen

Asukkaita pyydettiin itse miettimään toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin lisätä paikallisten asukkaiden hyötyä kansallispuistosta ja kansallispuistomatkailusta. Tämä kysymys esitettiin avoimena ja varsin monet vastaajat olivat pohtineet erilaisia toimenpiteitä asukkaiden hyötyjen lisäämiseksi.

Yli kolmannes vastaajista katsoi, että erilaiset vaaratekijät olivat lisääntyneet kansallispuistovie-railujen vuoksi. Liikenteen ja liikennevaarojen lisääntyminen näkyi myös selkeästi toimenpide-ehdotuksissa. Yhteensä 35 toimenpide-ehdotusta koski kansallispuistoon suuntautuvaa liikennettä. Toimenpide-ehdotukset koskivat sekä teiden parantamista, leventämistä että myös julkisten liikenneyh-teyksien parantamista. Asukkaat kertoivat, että haluaisivat itsekäin käydä puistossa, mutta sen olevan vaikeaa, koska julkiset liikenneyh-teydet puuttuvat. Monet toivoivat junien pysähtyvän puiston lähiasemilla ja myös linja-autoliikenteen vuorojen lisääminen kansallispuistoon nähtiin lähialueella hyvin tarpeelliseksi. Lisäksi vastaajat kirjoittivat, että läpiajotien sulkeminen kansallispuiston vuoksi vaikeuttaa suuresti alueen asukkaiden elämää.

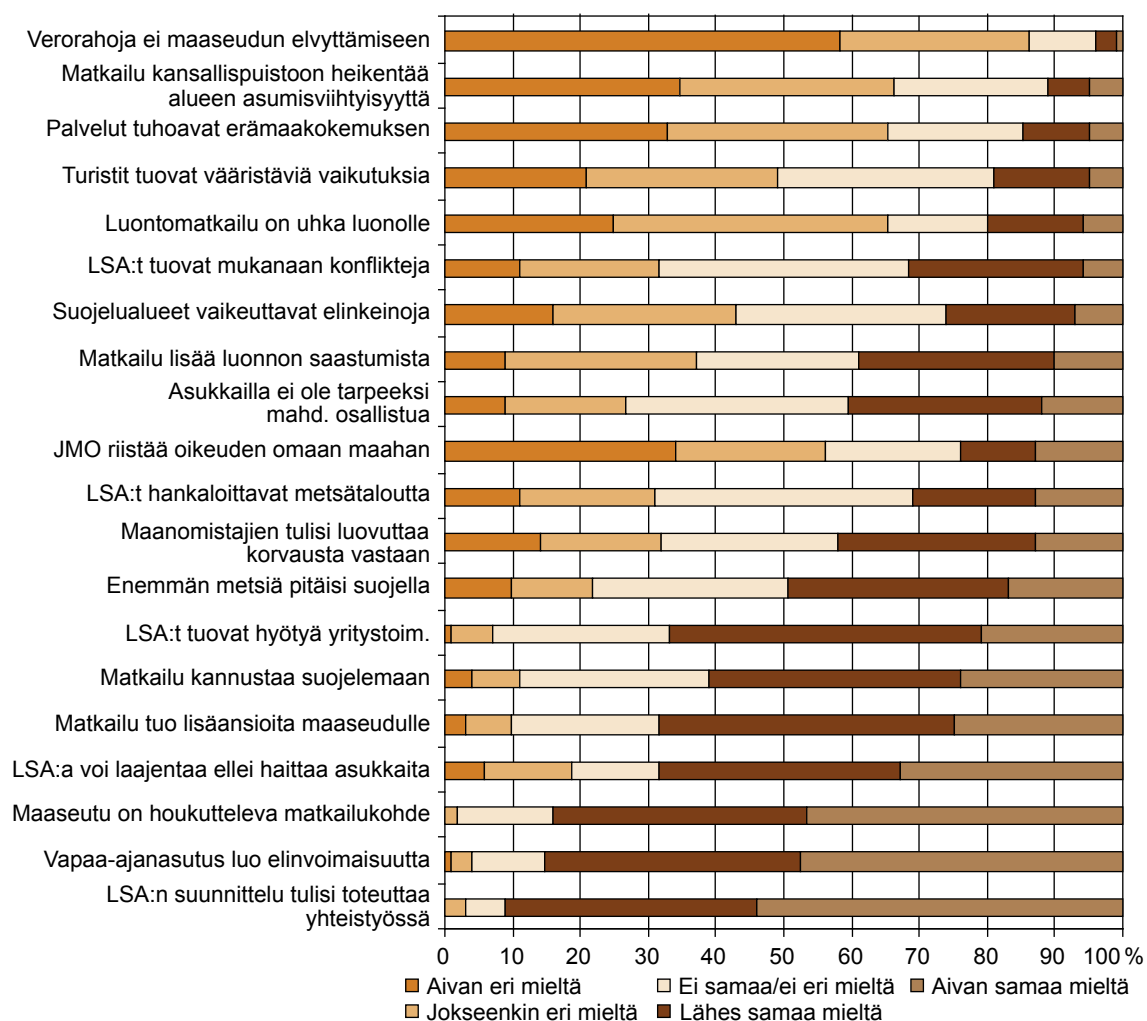
Paikalliset asukkaat uskoivat myös, että erilaisten palvelujen tarjonnan lisääminen voisi lisätä sekä vierailijoiden määrää että myös tuoda sitä kautta taloudellista hyötyä alueelle. Toisaalta myös asukkaat voisivat hyödyntää itse osaa näistä palveluista. Yhteensä 28 toimenpide-ehdotusta koski joko ylipäätään palvelujen lisäämistä tai sitten esimerkiksi majoitus-, ohjelma, ruoka tai elintarvikemyyntipalvelujen parantamista ja lisäämistä alueella.

Alueen mainostaminen ja yhteistyön kehittäminen nähtiin myös tärkeinä. Yli 20 toimenpide-ehdotusta koski alueen mainostamista tai matkailun edistämistä. Yhteistyön kehittämistä ehdotettiin lähes yhtä usein. Lisäksi monet asukkaat pitivät Repovesikeskuksen rakentamista, metsästyksen ja kalastuksen sallimista ja paikallisten yritysten tukemista tärkeinä.

4.3 Vastaajien asenteet

Asukkaiden asenteita matkailua, maaseutua ja luonnonsuojelua kohtaan selvitettiin yhteensä 20 aihepiiriä koskevan väittämän avulla. Asukkaat ilmaisivat mielipiteensä väittämästä viisiportaisen Likertin asteikon avulla. Kuvassa 3 on esitetty Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaiden mielipiteet väittämiin. Vastauksista voidaan nähdä, että asukkaat näkevät luonnonsuojelualueiden tuottavan hyötyjä maaseudulle ja asukkaat suhtautuvat matkailuun myönteisesti.

Hyvin moni Repoveden kansallispuiston lähiseudun asukkaasta piti vapaa-ajan asutusta maaseudun elinvoimaisuutta lisäävänä ja maaseutua houkuttelevana matkailukohteena (kuva 3). Suhteellisen moni näki myös, että luonnonsuojelua voi laajentaa, mutta se ei saa aiheuttaa haittaa maaseudun asukkaille tai yrittäjille, toisaalta ajateltiin myös, että matkailu kannustaa suojelemaan luonto- ja kulttuurikohteita. Asukkaat (yli 90 % oli ainakin lähes samaa mieltä) näkivät kuitenkin, että luonnonsuojelualueiden suunnittelussa tulisi ottaa huomioon alueen asukkaiden näkemykset, ja suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa. Matkailun ei katsottu tuovan mukanaan suuria haittoja eikä heikentävän asumisviihtyvyyttä. Jotkut vastaajat näkivät kuitenkin, että matkailu lisää esimerkiksi luonnon saastumista (n. 40 % lähes samaa mieltä väittämän kanssa). Myös luontomatkailuun suhtauduttiin myönteisesti.

Kuva 3. Asukkaiden mielipiteet maaseutua, suojelualueita ja matkailua koskeviin väittämiin, % vastan-
 neista.

Edellä esitetyt ja kuvassa 3 näkyvät mielipiteiden jakaumat ovat kuitenkin vastauksia yksittäisiin erillisiin kysymyksiin. Jotta saataisiin kuva asukkaiden asennoitumisesta luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan, yhdistettiin edellä esitettyjä mielipiteitä pääkomponenttianalyysin avulla asenneulottuvuuksiksi. Ominaisarvojen ja tulkinnallisen selkeyden perusteella päädyttiin neljän pääkomponentin ratkaisuun. Rakennetulla mallilla voitiin selittää yhteensä 57,7 prosenttia kokonaisvarianssista (taulukko 2).

Rakennetuista neljästä pääkomponentista ensimmäinen koskee suojelun ja matkailun mukanaan tuomia hyötyjä. Toinen pääkomponentti tuo sitä vastoin esiin haitat, joita matkailu aiheuttaa. Kolmas ehdollistaa luonnonsuojelun ja nostaa esiin alueen asukkaiden näkökulman ja neljäs tuo esiin konfliktit ja ongelmat. Rakennetut pääkomponentit tulkittiin seuraavasti:

Pääkomponentissa *Suojelun ja matkailun hyödyt* latautuivat voimakkaan positiivisesti väittämät, joissa painottuvat luonnonsuojelualueiden ja matkailun positiiviset vaikutukset yrityksille ja alueelle. Vahvan latauksen saa ajatus, jossa nähdään luonnonsuojelualueiden tuovan hyötyä uudelle yritystoiminnalle lähialueella. Positiivisesti ja voimakkaasti latautuivat myös väittämät, joiden mukaan vapaa-ajanasutus tuo elinvoimaisuutta maaseudulle ja maaseutu houkuttelee matkaili-

Taulukko 2. Pääkomponenttimalli Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaiden mielipiteistä kansallispuistosta, maaseudun turismista ja sen kehityksestä. (Itseisarvoltaan alle 0.300 lataukset jätetty merkittämättä selkeyden vuoksi).

	Suojelun ja matkailun hyödyt	Uhka luonnolle ja alueelle	Paikallisilla ehdoilla	Konfliktit ja haitat
LSA:t tuovat hyötyä yritystoiminnalle	0,803			
Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta	0,719			
Matkailu tuo lisäansioita maaseudulle	0,19			
Maaseutu on houkutteleva matkailukohde	0,710			
Maanomistajien tulisi luovuttaa korvausta vastaan kohteet	0,566			
Enemmän metsiä pitäisi suojella	0,510		-0,360	
Palvelut tuhoavat erämaakokemuksen		0,811		
Luontomatkailu on uhka luonnolle		0,683		0,393
Matkailu lisää luonnon saastumista		0,663		0,429
Matkailu heikentää alueen asumisviihtyisyyttä	-0,342	0,513		
Matkailu kannustaa suojelemaan	0,452	-0,453		
Luonnonsuojelua voi laajentaa vain jos ei haittaa asukkaille			0,689	
Asukkailla ei mahdollisuutta osallistua alueen kehittämiseen		0,341	0,679	
Suojelu vaikeuttaa muita elinkeinoja		0,323	0,614	0,367
Suojelualueiden suunnittelu asukkaiden kanssa			0,601	
JMO riistää maaseudun asukkailta oikeuden maahan		0,417	0,485	0,375
Suojelualueet tuovat konflikteja				0,817
Turistit tuovat vääristäviä vaikutuksia				0,702
Suojelualueet haittaavat metsätaloutta			0,366	0,605
Ominaisarvo	6,04	2,33	1,52	1,03
Kumulatiivinen selitysaste %	17,9	32,88	45,29	57,69

joita. Tulkintaan sopivat hyvin myös positiiviset lataukset väittämille, joiden mukaan suojelua voitaisiin lisätä ainakin vapaaehtoisin menetelmin. Väittämän ”matkailu heikentää alueen asumisviihtyvyyttä” saama negatiivinen lataus sopii myös tulkintaan ja jopa korostaa matkailusta koituvaa hyötyä alueella.

Uhka luonnolle ja alueelle. Tässä pääkomponentissa saivat voimakkaat positiiviset lataukset sellaiset väittämät, joiden mukaan matkailu tuhoaa erämaakokemuksen, uhkaa luontoa ja lisää luonnon saastumista. Positiivisen latauksen saivat myös muuttujat, joissa matkailun merkitys alueelle ja sen asukkaille ja asumisviihtyvyydelle nähtiin kielteisenä. Sellaisiin kuului myös väittämä, jonka mukaan jokamiehenoikeus riistää maaseudun asukkailta oikeuden hallita omia maitaan. Tulkintaan sopii hyvin myös negatiivinen lataus väittämälle, jonka mukaan matkailu kannustaa suojelemaan luonto- ja kulttuurikohteita.

Kolmannessa pääkomponentissa *Paikallisilla ehdoilla* sai voimakkaan positiivisen latauksen ehto, jonka mukaan luonnonsuojelua voidaan lisätä vain, jos se ei aiheuta haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille. Suojelualueiden nähdään vaikeuttavan muiden elinkeinojen ja myös metsätalouden harjoittamista. Tästä syystä komponentissa painottuvat ajatukset, joiden mukaan alueen asukkaat eivät ole voineet vaikuttaa kyllin oman alueensa kehittämiseen, ja suojelun tulisi tapahtua yhteistyönä alueen asukkaiden kanssa. Tulkintaa vahvistaa positiivinen lataus väittämälle ”jokamiehenoikeus riistää maaseudun asukkailta oikeuden hallita omia maitaan”.

Neljännessä pääkomponentissa *Konfliktit ja haitat* nousee erityisen voimakkaana esiin suojelun mukanaan tuomat ongelmat ja konfliktit. Ongelmia nähdään aiheutuvan sekä suojelusta että matkailusta. Matkailu tuo ongelmia alueella väärinä perinteitä ja saastuttaen luontoa. Suojelu puolestaan vaikeuttaa metsätaloutta ja muiden elinkeinojen harjoittamista. Tulkintaan sopivat myös heikohkot lataukset väittämille, joiden mukaan ”suojelualueet vaikeuttavat perinteisten elinkeinojen harjoittamista”, ”jokamiehenoikeus riistää maaseudun asukkailta oikeuden hallita omia maitaan” ja ”luontomatkailu on uhka luonnolle”.

Pääkomponenttianalyysin jälkeen tehtiin ryhmittelyanalyysi, jossa muodostettiin komponenttipisteiden avulla uudet keskenään korreloimattomat muuttujat, eli asenneryhmät (taulukko 3). Ryhmittelyanalyysin jälkeen jokainen vastaaja luokitui yhteen asenneryhmään. Asenneryhmiä saatiin viisi. Viiteen ryhmään päädyttiin tulkinnan selkeyden perusteella.

Ensimmäiseksi ryhmäksi saatiin *Ongelmia voidaan lievennyttää osallistamalla* -ryhmä. Tässä ryhmässä nähdään, että suojelu ja matkailu tuovat mukanaan haittoja ja ongelmia sekä muille elinkeinoille että myös luonnolle. Toisaalta näitä haittoja voidaan vähentää yhteistyöllä paikallisten asukkaiden kanssa. Tähän ryhmään luokitui noin viidennes kaikista vastanneista (taulukko 3).

Seuraavan *Uhka luonnolle* -ryhmän asennoituminen oli hyvin kielteistä matkailua kohtaan. Tässä ryhmässä uskotaan, että matkailu ei sovi erämaahan, matkailu uhkaa luontoa ja lisää luonnon saastumista. Tähän asenneryhmään luokitui kaksi (noin 1 %) vastaajaa.

Uhkien ja haittojen ohella taloudellista hyötyä -ryhmässä nähdään, että matkailu on uhka luonnolle ja alueelle ja suojelu tuo mukanaan konflikteja ja ongelmia. Toisaalta matkailusta on saata- vissa myös taloudellisia hyötyjä alueen yrityksille. Edellytyksenä on kuitenkin yhteistyö alueen asukkaiden kanssa. Tähän ryhmään luokitui yhteensä 11 prosenttia vastanneista.

Taulukko 3. Repoveden kansallispuiston lähialueen asukkaiden asenneryhmät pääkomponenttien suhteen.

	Ongelmia voidaan liennyttää osallistamalla	Uhka luonnolle	Uhkien ja haittojen ohella taloudellista hyötyä	Taloudellista hyötyä	Paikallisilla ehdoilla
Suojelun ja matkailun hyödyt	-1,27	-1,86	0,67	0,52	-0,33
Uhka luonnolle ja alueelle	0,24	2,48	1,57	-0,12	-1,13
Paikallisilla ehdoilla	0,35	-1,75	0,41	-0,29	0,32
Konfliktit ja haitat	0,56	-2,61	0,77	-0,13	-0,59
Ryhmään luokittuneiden lkm (%)	34 (20 %)	2 (1 %)	18 (11 %)	84 (51 %)	28 (17 %)

Taloudellista hyötyä - ryhmän mielestä sekä suojelu että myös matkailu tuovat mukanaan taloudellisia hyötyjä alueelle ja alueen yrityksille. Tähän myönteisesti suhtautuvaan ryhmään luokituttiin noin puolet kaikista Repoveden kansallispuiston lähialueen vastanneista asukkaista.

Viides ryhmä nimettiin *Paikallisilla ehdoilla* -ryhmäksi. He katsovat, että luonnonsuojelua voidaan lisätä sillä ehdolla, että se ei aiheuta haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille. Asukkaiden yhteistyöllä ja osallistamalla asukkaita suunnittelussa voidaan vähentää ongelmia. Ryhmään luokituttiin yhteensä 17 prosenttia vastanneista.

5 Vertailu Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen asukastutkimusten tuloksiin

5.1 Vertailualueet

Repoveden asukastutkimus on osa laajempaa tutkimushanketta, jossa on selvitetty kolmen Etelä-Suomessa sijaitsevan kansallispuiston vaikutuksia niitä ympäröivään maaseutuun. Hankkeessa tutkittiin myös Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukkaiden mielipiteitä kansallispuistoista, niiden hyödyistä ja haitoista, sekä asukkaiden asenteita kansallispuistoa, matkailua ja maaseutua kohtaan. Linnansaaren ja Seitsemisen kansallispuistojen lähialueiden asukastutkimusten raportit valmistuivat vuonna 2008. Molemmista tutkimuksissa aineisto kerättiin samalla tavoin postin ryhmäjakelumahdollisuutta hyödyntäen kuin Repoveden lähialueillakin (ks. myös Petäjäistö ja Selby 2008 ja Suomi ym. 2008).

Aineistot kerättiin Seitsemisen alueelta syksyllä 2006 ja Linnansaaren alueelta keväällä 2007. Kyselymenetelmä oli sama kuin Repoveden alueen tutkimuksessa. Myös kyselylomakkeet olivat pitkälti samanlaisia kuin tämän tutkimuksen kyselylomake (liite 3). Linnansaaren lähialueilta vastauksia saatiin yhteensä 860 ja vastausprosentti oli 33. Seitsemisen kansallispuiston lähialueilta vastauksia saatiin yhteensä 586 (vastausprosentti oli 41).

Puistojen perustaminen, luonnonolosuhteet ja kävijät

Linnansaaren kansallispuisto sijaitsee Etelä-Suomessa, Itä-Suomen läänissä, Etelä-Savon maakunnassa. Pääosin se sijaitsee Rantasalmen ja osaksi Savonlinnan ja Varkauden kuntien alueella keskellä Saimaaseen kuuluvaa Haukivettä. Linnansaaren kansallispuisto perustettiin 800 hehta-

rin laajuisena vuonna 1956 valtion omistamalle maalle ja vedelle. Vuonna 1982 astui voimaan kansallispuiston laajennusta koskeva laki, ja Linnansaaren kansallispuistoa laajennettiin pääosin yksityismaille. Kansallispuisto laajeni 3800 hehtaarin laajuiseksi. Yli 90 prosenttia maakauposta toteutettiin vapaaehtoisina maakauppoina tai -vaihtoina, mutta osin maita jouduttiin myös lunastamaan. Kansallispuisto laajeni uudelleen vuonna 2006. Lähes 80 prosenttia kansallispuiston maa-alasta on alun perin ollut yksityismaita (Suomi ym. 2008).

Kansallispuiston maapinta-ala on 38 km² ja vesipinta-ala 55 km² (Suomen retkeilyopas 2007). Kävijämäärä puistossa on kasvanut tasaisesti 2000-luvun alussa; vuonna 2005 kävijämäärä oli jo 28 000 (Heinonen 2007) ja vuonna 2008 noin 29 000 (Metsähallitus 2009d).

Seitsemisen kansallispuisto on perustettu valtion maille vuonna 1982, ja sen pinta-ala on 45,5 km². Seitsemisen maisemassa vaihtelevat suo- ja metsäalueet sekä harjut. Suojelun tavoitteena on säilyttää erityinen pienipiirteinen metsä- ja suokokonaisuus. Kansallispuiston sydän on jo vuonna 1910 suojeltu Multiharjun aarnimetsä, joka on yksi Etelä-Suomen vanhimmista metsäalueista. Kansallispuiston pinta-alasta yli puolet on suota. Soista valtaosa ojitettiin 1960- ja 1970-luvuilla. Soita on kuitenkin ennallistettu vuodesta 1987 lähtien. Seitsemisen on ollut syrjäistä ja harvaan-asuttua seutua, ja nähtävyyksinä siellä mainitaan esimerkiksi Koveron kruununmetsätorppa, joka esittelee viime vuosisadan alun elämää Seitsemisen seudulla (Metsähallitus 2007). Kävijöitä Seitsemisen kansallispuistossa on ollut nykyisin vuosittain noin 40 000. Seitsemisen kansallispuisto edustaa luontotekijöiden perusteella nk. metsäisiä kansallispuistoja, ja sen virkistyspalvelujen taso on keskinkertainen (Selby ym. 2007).

Tutkimuksen kansallispuistot poikkeavat toisistaan monessa suhteessa. Linnansaaren ja Repoveden kansallispuistot edustavat puistotyyppiltään niin kutsuttuja vesi- ja maisema-puistoja. Tällaiset puistot sijaitsevat useimmiten Järvi-Suomessa ja rannikkoalueilla, missä on voimakkaasti kehittyntä loma-asutusta. Seitsemisen kansallispuisto edustaa niin kutsuttuja metsäisiä kansallispuistoja (Selby ym. 2007).

Linnansaaren kansallispuisto on puistoista vanhin ja sitä on pääosin laajennettu yksityisille maille ja vesille. Linnansaaren kansallispuistossa kävijöitä oli puistoista vähiten, eli noin 29 000 vuonna 2008. Repoveden kansallispuisto on tutkimuksen puistoista nuorin ja pienin ja se perustettiin suurelta osin UPM-Kymmeneen lahjoittamille ja myös omistamille yksityisille maille. Kävijöitä siellä on kuitenkin kaikkein eniten. Seitsemisen kansallispuisto sijoittuu sekä iän että kävijämäärien osalta Linnansaaren ja Repoveden puistojen väliin (taulukko 4). Se on perustettu pääosin valtion maille.

Taulukko 4. Linnansaaren, Seitsemisen ja Repoveden kansallispuistojen taustatietoja

	Linnansaari	Seitsemisen	Repovesi
Perustamisvuosi	1956	1982	2003
Pinta-ala	maa 38 km ² , vesi 55 km ²	45,5 km ²	15 km ²
Kävijämäärä	28 000	40 000	70 000
Puiston luontotyyppi	vesi/maisema	metsä	vesi/maisema
Maiden omistus ennen puistoa	pääosin yksityismaita	pääosin valtion maita	pääosin yhtiön maita

Linnansaaren pieniä kävijämääriä selittää se, että Linnansaaren kansallispuisto sijaitsee keskellä vesistöä. Tämä lienee myös siihen, että melkein 60 prosenttia Linnansaaren lähialueen vastanneista asukkaista ei ollut käynyt puistossa kertaakaan tutkimusvuonna. Vastaavat osuudet Seitsemisen ja Repoveden kansallispuistoissa olivat 23 (Seitsemisen) ja 41 (Repovesi) prosenttia. Lähialueiden asukkaat kävivät Seitsemisen kansallispuistossa keskimäärin useimmin, neljä kertaa tutkimusvuonna. Linnansaarella käyntikertoja oli keskimäärin yksi ja Repovedellä kolme.

5.2 Kansallispuistojen vaikutukset eri alueilla

Vertailun kansallispuistojen lähialueiden asukkaat kokivat pääsääntöisesti, että puiston vaikutus alueelle ja seudun kehittymiseen oli ollut positiivinen (taulukko 5). Kielteiseksi puiston vaikutuksen katsoi kullakin alueella vain harva vastaaja. Kansallispuistojen välillä oli kuitenkin tilastollisesti merkitseviä ($\chi^2=20,851$, $df=8$, $p=0,008$) eroja. Linnansaaren kansallispuiston lähialueiden asukkaista 72, Seitsemisen lähialueiden asukkaista 71 ja Repoveden kansallispuiston lähialueiden asukkaista 67 prosenttia näki vaikutuksen myönteisenä. Linnansaaren alueella asukkaat suhtautuivat vaikutuksiin muita ristiriitaisemmin, sillä siellä neljä prosenttia asukkaista katsoi vaikutusten olleen kielteisiä. Linnansaaren lähialueen asukkaista melko moni (27 %) näki myös, että kansallispuisto oli aiheuttanut alueella ristiriitoja. Tämä johtunee suurelta osin siitä, että Linnansaaren kansallispuistoa on laajennettu kaksi kertaa pääosin yksityismailla. Seitsemisen lähialueen vastanneista asukkaista vajaa neljännes ja Repoveden lähialueiden asukkaista vain 13 prosenttia katsoi, että kansallispuisto oli aiheuttanut alueella ristiriitoja. Repoveden alueella yli viidennes vastaajista ei ollut havainnut myönteisiä eikä kielteisiä vaikutuksia (taulukko 5).

Seitsemisen kansallispuisto oli tarjonnut lähialueiden asukkaille muita puistoja useammin ja Repoveden kansallispuisto muita harvemmin joko suoraan tai välillisesti työtä. Yhteensä 14 prosenttia vastanneista Seitsemisen lähialueiden asukkaista ilmoitti hyötynensä taloudellisesti kansallispuistosta. Vastaava osuus oli Linnansaarella kahdeksan ja Repovedellä kuusi prosenttia. Tässä tapauksessa joko vastaaja tai hänen perheenjäsenensä oli joko kyselyhetkellä tai oli ollut aiemmin töissä kansallispuistossa (esimerkiksi Metsähallituksen palveluksessa) tai jossakin yrityksessä, joka tuottaa palveluja kansallispuiston kävijöille.

Seitsemisen lähialueen vastaajista noin kolmella prosentilla oli oma yritys, joka hyödynsi puiston matkailijavirtoja. Kaikkein vähiten tällaisia itsenäisiä yrittäjiä oli Repoveden alueella, noin 1,5 prosenttia. Repoveden alueella oli kuitenkin suhteellisesti eniten (n. 3 % vastanneista) niitä, jotka suunnittelivat kansallispuistovieraita palvelevan oman yrityksen perustamista.

Taulukko 5. Lähialueiden asukkaiden arvio kansallispuiston vaikutuksesta lähialueen kehitykseen vertailualueilla.

Arvioi puiston vaikutuksen seudun kehittymiseen olleen	Kansallispuisto		
	Linnansaari % vastanneista	Seitsemisen % vastanneista	Repovesi % vastanneista
erittäin myönteinen	9	9	12
myönteinen	63	62	55
ei vaikutusta	15	18	22
kielteinen	4	1	2
eos	8	10	9
Vastanneiden lkm	859	573	185

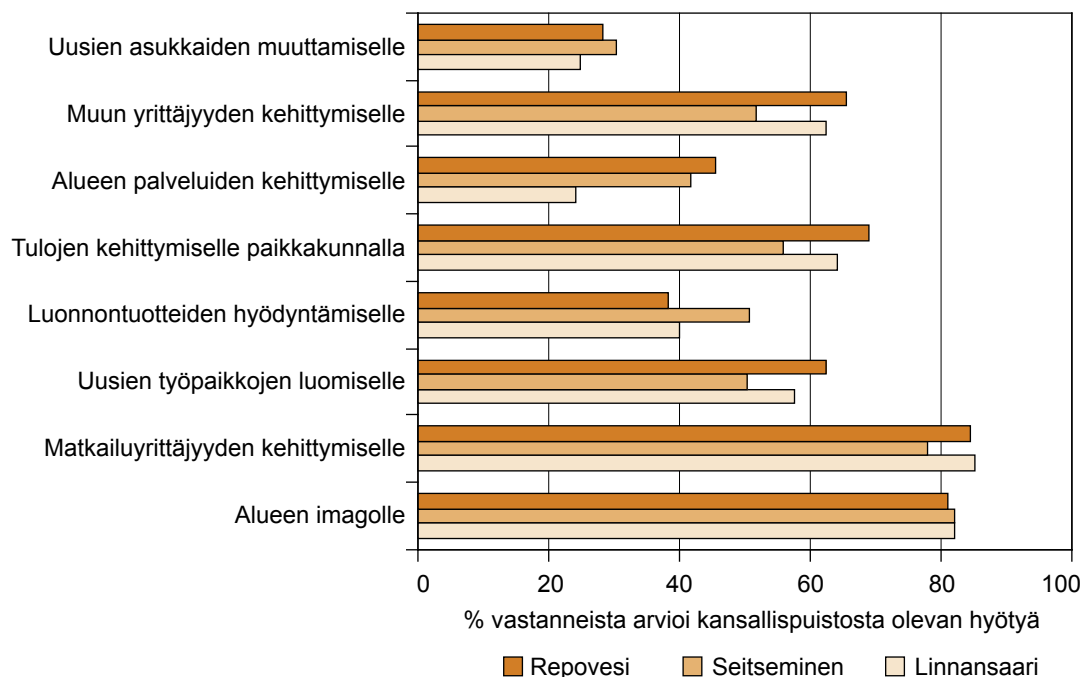
Taulukko 6. Eri häiriötekijöiden lisääntyminen tutkimusalueilla.

Arvioi lisääntyneen	Kansallispuisto		
	Repovesi % vastanneista	Linnansaari % vastanneista	Seitseminen % vastanneista
Rikollisuus ja vahingonteko $\chi^2 = 23,474$, $df=4$, $p=0,000$	15	6	4
Roskaaminen $\chi^2 = 22,231$, $df=4$, $p=0,000$	37	27	20
Vaaratekijät (esim. liikenne) $\chi^2 = 62,75$, $df=4$, $p=0,000$	35	11	19
Melu ja muut häiriötekijät $\chi^2 = 12,379$, $df=4$, $p=0,015$	16	15	9

Suuret kävijämäärät voivat vaikuttavaa myös negatiivisesti. Repoveden lähialueilla koettiin rikollisuuden ja vahingonteon, roskaamisen ja vaaratekijöiden lisääntyneen muita alueita enemmän. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä (taulukko 6).

Alueen kehitystä ja tulevaisuuden näkymiäkin kartoitettiin kaikilla kolmella tutkimusalueella kyselemällä arvioita kansallispuiston odotettavissa olevia vaikutuksia. Yli 80 prosenttia vastanneista kaikilla alueilla näki kansallispuistolla olevan myönteisiä vaikutuksia asuinalueensa imagolle. Tässä suhteessa alueet eivät poikenneet toisistaan. Hyvin monet vastaajat uskoivat myös kaikilla kolmella alueella matkailuyrittäjyyden kehittyvän kansallispuiston vaikutuksesta tulevana vuosina.

Erityisesti Repoveden ja myös Linnansaaren alueilla uskottiin kansallispuiston vaikuttavan myös tulojen, muun yrittäjyyden, uusien työpaikkojen positiiviseen kehittymiseen. Seitsemisen kansallispuiston lähialueilla asukkaat olivat tulevaisuuden suhteen varovaisempia. Kuvasta 4 on selkeästi nähtävissä, että alueiden välillä oli näiden kysymysten kohdalla eroja. Repoveden alueella uskovat

Kuva 4. Asukkaiden arvio kansallispuistojen vaikutuksista tulevaisuudessa.

asukkaat muita alueita useammin kansallispuiston vaikuttavan kehitykseen positiivisesti. Kuitenkin myös Linnansaaren lähialueilla monet asukkaat näkivät tulevaisuuden kehityksen positiivisena. Seitsemisen lähialueen asukkaat eivät kaikilta osin näe kansallispuiston merkitystä yhtä tärkeäksi. Kansallispuiston ja kansallispuistomatkailun uskottiin vaikuttavan positiivisesti alueen palvelujen kehittymiseen tulevaisuudessa Repoveden alueella useammin kuin muilla alueilla. Linnansaaren alueella vain suhteellisen harva vastaaja uskoi kansallispuiston vaikuttavan myönteisesti palvelujen kehittymiseen.

5.3 Asukkaiden asenteiden vertailu

Kaikilla kolmella tutkimuksen alueella asukkaita pyydettiin myös kertomaan mielipiteensä 5-portaista asteikkoa käyttäen maaseutua, matkailua, kansallispuistoja ja suojelua koskeviin väittämiin. Vastausten perusteella muodostettiin asenneulottuvuuksia joiden avulla asukkaat ryhmiteltiin asenneryhmiin (kpl 4.3 ja ks. myös Petäjistö ja Selby 2008, Suomi ym. 2008). Tulkitut asenneulottuvuudet ja myös asenneryhmät olivat samansuuntaisia, mutta poikkesivat kuitenkin osittain toisistaan. Tämä johtuu osin käytetystä menetelmästä (pääkomponentti tai faktorianalyysi) ja tulkinnasta. Kaikilla alueilla voitiin löytää luonnonsuojeluun ja kansallispuistomatkailuun sekä myönteisesti että kielteisesti suhtautuvia. Asukkaiden osallistaminen suunnitteluun nousi esiin myös tärkeänä tekijänä.

Koska aikaisemmin käytetyt menetelmät ja myös tulkinnat olivat osin toisistaan poikkeavia, analysoitiin Seitsemisen ja Linnansaaren kansallispuistojen aineistot uudelleen yhtenäisellä menetelmällä asenteiden suhteen.

Ensin rakennettiin pääkomponentit ja seuraavassa vaiheessa muodostettiin asenneryhmät uudelleen sekä Seitsemisen että Linnansaaren aineistoista. Rakennetut pääkomponentit (liitteet 1 ja 2) olivat sisällöltään ja tulkinnaltaan hyvin samankaltaisia kuin Repoveden aineistosta tulkitut pääkomponentit (taulukko 7). Pääkomponenttien järjestys kuitenkin poikkesi toisistaan ja myös osin niiden sisältö.

Pääkomponentti ”*Suojelun ja matkailun hyödyt*” oli kaikilla alueilla sisällöltään likimain sama. Repoveden kohdalla se on ensimmäinen pääkomponentti ja se selittää Repoveden aineiston varianssista 17,9 prosenttia, mutta Seitsemisen ja Linnansaaren aineistojen vaihtelusta vähemmän (Seitsemisen 15,34 ja Linnansaari 14,12 %). Linnansaaren osalta väittäjä ”Enemmän metsiä ja erilaisia luontotyyppialueita pitäisi suojella” ei saanut positiivista latausta. Tämä johtunee siitä,

Taulukko 7. Rakennetut pääkomponentit selitysasteineen kansallispuistoittain.

Kansallispuisto	1. pääkomponentti ja	2. pääkomponentti	3. pääkomponentti	4. pääkomponentti
Repovesi	Suojelun ja matkailun hyödyt (17,9 %)	Uhka luonnolle ja alueelle (14,98 %)	Paikallisilla ehdoilla (12,41 %)	Konfliktit ja haitat ¹ (12,4 %)
Seitsemisen	Uhka luonnolle ja alueelle (18,67 %)	Suojelun ja matkailun hyödyt (15,34 %)	Haitat ja konfliktit (12,03 %)	Paikallisilla ehdoilla (9,97 %)
Linnansaari	Uhka luonnolle ja alueelle (17,35 %)	Haitat ja konfliktit (15,67 %)	Suojelun ja matkailun hyödyt (14,12 %)	Paikallisilla ehdoilla (7,58 %)

¹Pääkomponentti *Konfliktit ja haitat* poikkeaa hiukan latauksiltaan pääkomponentista *Haitat ja konfliktit*. Tästä syystä nimityskin on käännetty.

että Linnansaaren kansallispuistoa on laajennettu jo kaksi kertaa, viimeksi vuonna 2006. Lisäksi laajennukset on toteutettu liittäen yksityismaita kansallispuistoon.

Pääkomponentti ”*Uhka luonnolle ja alueelle*” poikkeaa Repoveden osalta siinä, että väittämä ”turistit tuovat mukanaan maaseudun perinteisiä arvoja vääristäviä vaikutuksia” ei saanut vahvaa positiivista latausta kuten muilla vertailun alueilla. Väittämä latautui Repoveden alueella pääkomponentissa ”*Konfliktit ja haitat*”.

Pääkomponentti ”*Paikallisilla ehdoilla*” erosi jälleen erityisesti Repoveden osalta siinä, että siinä latautui positiivisesti ja voimakkaasti väittämä ”Suojelualueet, kuten kansallispuistot, vaikeuttavat perinteisten elinkeinojen harjoittamista”. Erot erityisesti Repoveden osalta saattavat johtua siitä, että Repoveden kansallispuisto on nuorin vertailun kansallispuisto, eikä matkailun vaikutuksia arvoihin vielä osata arvioida. Matkailun haittavaikutusten katsotaan pikemminkin kuuluvan yhteen muiden haittavaikutusten kanssa. Toisaalta voidaan ajatella, että suojelualueiden negatiivisia vaikutuksia perinteisten elinkeinojen harjoittamisessa voidaan lieventää yhteistoinnilla asukkaiden kanssa.

Seuraavassa vaiheessa Seitsemisen ja Linnansaaren kansallispuistojen lähialueiden asukkaat ryhmiteltiin ryhmittelyanalyysien (klusterianalyysi) avulla asenneryhmiin (taulukko 8 ja 9) samalla tavoin kuin Repoveden kansallispuistonkin asukkaat ryhmiteltiin (taulukko 3).

Ensimmäiseksi ryhmäksi Seitsemisen lähialueella saatiin *Ei merkitystä*. Ryhmässä nähdään, että suojelu ja matkailu eivät tuota erityisiä hyötyjä alueelle. Toisaalta suojelun tai matkailun ei arvioida tuovan mukanaan haittojakaan, joskin matkailu voi uhata jossain määrin luontoa. Ryhmään luokittui neljännes Seitsemisen alueen vastanneista.

Toiseksi ryhmäksi saatiin *Paikallisilla ehdoilla hyötyäkin*. Ryhmässä nähdään, että paikallisella yhteistyöllä ja paikallisesti sopimalla kansallispuistosta voidaan saada myös jonkin verran taloudellista hyötyä. Ryhmään luokittui 23 prosenttia Seitsemisen lähialueen vastaajista.

Kolmannessa ryhmässä *Haittoja ja konflikteja* uskotaan suojelun tuovan mukanaan ongelmia ja haittaavan muita elinkeinoja. Suojelu edellyttää paikallisten osallistamista. Ryhmään luokittui vajaa viidennes vastaajista Seitsemisen alueelta.

Taulukko 8. Seitsemisen kansallispuiston lähialueen asukkaiden asenneryhmät pääkomponenttien suhteen.

	Ei merkitystä	Paikallisilla ehdoilla hyötyäkin	Haittoja ja konflikteja	Taloudellista hyötyä, mutta myös ongelmia ja uhka luonnolle	Uhkaa luontoa
Uhka luonnolle ja alueelle	0,002	-0,56	-0,779	0,553	1,40
Suojelun ja matkailun hyödyt	-0,07	0,102	-0,477	0,981	-1,04
Haitat ja konfliktit	-0,24	-0,981	1,069	0,436	-0,08
Paikallisilla ehdoilla	-1,21	0,671	0,069	0,314	0,657
Ryhmään luokitte- neiden lkm (%)	128 (25 %)	115 (23 %)	96 (19 %)	105 (21 %)	58 (11 %)

Taulukko 9. Linnansaaren kansallispuiston lähialueen asukkaiden asenneryhmät pääkomponenttien suhteen.

	Taloudellista hyötyä, mutta pieni uhka luonnolle	Jonkin verran haittoja ja ongelmia	Haittoja ja konflikteja	Paikallisilla ehdoilla	Uhkaa luontoa
Uhka luonnolle ja alueelle	0,056	-0,215	-0,559	-0,547	1,337
Haitat ja konfliktit	-0,133	0,141	1,157	-0,807	0,014
Suojelun ja matkailun hyödyt	0,757	-1,746	-0,016	-0,064	-0,305
Paikallisilla ehdoilla	-0,878	-2,145	0,426	0,446	0,327
Ryhmään luokitte- neiden lkm (%)	167 (22 %)	35 (5 %)	167 (22 %)	221 (30 %)	159 (21 %)

Taloudellista hyötyä, mutta myös ongelmia ja uhka luonnolle -ryhmässä uskotaan, että kansallispuistosta ja matkailusta on mahdollista saada taloudellista hyötyä sekä yrityksille että alueelle, mutta matkailu uhkaa myös luontoa ja suojele voi tuoda mukanaan ongelmia ja haitata muiden elinkeinojen harjoittamista. Paikallinen osallistaminen ja yhteistyö voi lieventää ongelmia. Tähän ryhmään luokitettiin reilu viidennes vastaajista.

Uhkaa luontoa -ryhmässä ajatellaan, että matkailu lisää luonnon saastumista ja uhkaa luontoa. Näistä syistä suojele ja matkailua tulisi kehittää ja harjoittaa paikallisia asukkaita osallistamalla. Ryhmä oli pienin ja siihen luokitettiin yhteensä 11 prosenttia vastaajista Seitsemisen lähialueelta.

Linnansaaren kansallispuiston lähialueiden asukkaiden ensimmäiseksi asenneryhmäksi tulkittiin *Taloudellista hyötyä, mutta pieni uhka luonnolle* (taulukko 9). Ryhmässä asukkaat katsovat, että luonnonsuojelulla on myönteisiä vaikutuksia yritystoiminnalle ja alueelle ja, että maaseutu houkuttelee matkailijoita. Toisaalta matkailu voi myös uhata luontoa ja lisätä luonnon saastumista. ryhmään luokitettiin 22 prosenttia vastaajista Linnansaaren lähialueella. Samankaltaiset asenneryhmät löydettiin myös Seitsemisen (*Taloudellista hyötyä mutta myös ongelmia ja uhka luonnolle*) ja Repoveden (*Uhkien ja haittojen ohella taloudellista hyötyä*) alueilla, joskin Repoveden aineistosta tulkittu asenneryhmä oli varauksellisempi kuin ryhmät muilla alueilla. Repoveden alueella matkailun ja suojeleluun tuomiin hyötyihin uskottiin myös toisessa ryhmässä, jossa matkailun ei uskottu uhkaavan luontoa.

Ryhmässä *Jonkin verran haittoja ja ongelmia* (taulukko 9) katsottiin, että suojele ja matkailu voivat aiheuttaa ongelmia. Tähän ryhmään luokitettiin viisi prosenttia vastaajista Linnansaaren kansallispuiston lähialueilta.

Suojeleluun uskottiin aiheuttavan konflikteja ja haittoja erityisesti seuraavassa asenneryhmässä, jossa edellytettiin myös paikallisten asukkaiden osallistamista. Tähän suojeleluun kielteisesti suhtautuvaan ryhmään luokitettiin reilu neljännes (22 %) vastaajista Linnansaaren alueelta.

Myös *Paikallisilla ehdoilla* -ryhmässä nähdään paikallisen yhteistyön ja osallistamisen merkitys tärkeäksi. *Uhkaa luontoa* -ryhmä näkee, että matkailu uhkaa luontoa, mutta sitä voidaan lieventää paikallisia osallistamalla.

Yhteenvedon asenneryhmistä kaikilla vertailualueilla voidaan sanoa, että ainoastaan Repoveden alueella oli löydettävissä asenneryhmä, jossa ilman ehtoja, uhkia ja pelkoja uskottiin suojeleluun

ja matkailun tuovan taloudellisia hyötyjä alueelle ja yritystoiminnalle. Tähän ryhmään luokittui yli puolet Repoveden kansallispuiston lähialueen asukkaista. Myös Seitsemisen ja Linnansaaren kansallispuistojen lähialueilta voitiin identifioida asenneryhmät, joissa nähtiin matkailun tuomia taloudellisia hyötyjä. Kuitenkin näissä ryhmissä mietittiin myös matkailun tuomia uhkia luonnolle ja alueelle. Tällainen ryhmä löydettiin myös Repoveden kansallispuiston aineistossa.

Kaikilla vertailualueilla voitiin identifioida myös matkailuun hyvin kriittisesti suhtautuva asenneryhmä, jossa uskottiin matkailun olevan uhka luonnolle ja lisäävän luonnon saastumista. Matkailusta ei kuitenkaan koettu saatavan hyötyä alueelle. Repoveden lähialueiden vastanneista asukkaista tällaiseen asenneryhmään luokittui ainoastaan kaksi vastaajaa. Muilla vertailualueilla näin kriittisesti suhtautuvia oli huomattavasti enemmän. Seitsemisen alueella tähän asenneryhmään luokittui 11 ja Linnansaaren alueella 21 prosenttia vastaajista. Näillä alueilla nähtiin myös paikallisten asukkaiden osallistaminen tärkeäksi.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin asukkaiden asenteita kansallispuistoa, matkailua ja suojelua kohtaan. Tutkimuksessa selvitettiin kansallispuiston lähialueiden asukkaiden kansallispuistosta itse kokemia hyötyjä ja haittoja sekä asukkaiden arvioita kansallispuiston merkityksestä tulevaisuudessa. Tutkimusalueena oli Repoveden kansallispuisto Kymenlaaksossa, jota verrattiin Pirkanmaalla sijaitsevaan Seitsemisen ja Etelä-Savossa sijaitsevaan Linnansaaren kansallispuistoihin. Tutkimus on osa laajempaa “Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus” -tutkimushanketta, jossa tarkastellaan kansallispuistojen merkitystä maaseudun elinvoimaisuuteen maaseutuyrittäjien, kunnallisten päättäjien, kansallispuiston kävijöiden ja kansallispuistojen lähialueiden asukkaiden näkökulmista.

Asukastutkimukset on tehty kirjekyselynä, jonka jakelu toteutettiin nk. ryhmäjakeluna. Tämä on hyvin nopea ja helppo tapa kerätä aineistoa. Siinä kysely kohdistetaan kotitaloudelle, jolloin kuka tahansa kotitaloudessa voi vastata kyselyyn. Silloin on kuitenkin mahdollista, että vastaajajoukko ei edusta koko paikallisväestöä. Katoakin on mahdollista tutkia ainoastaan vertaamalla vastaajien tietoja koko maan ja tutkimusalueen kuntien väestötietoihin. Näistä heikkouksista huolimatta tällaista jakelutapaa oli perusteltua käyttää kustannussyistä.

Kasvanut matkailu Repoveden alueella tuonut mukanaan myös ongelmia

Repoveden kansallispuisto on yksi Suomen uusista kansallispuistoista. Se on perustettu vuonna 2003. Alue oli suosittu retkeilykohde jo aikaisemminkin, mutta kävijämäärät ovat kasvaneet erittäin nopeasti kansallispuiston perustamisen jälkeen. Kävijöitä oli vuonna 2002 noin 40 000 ja nykyisin noin 70 000.

Keskeinen tutkimustulos Repoveden kansallispuiston osalta oli se, että lähialueiden asukkaat suhtautuvat kansallispuistoon myönteisesti ja kokevat sen jo nyt – kuusi vuotta perustamisen jälkeen – vaikuttaneen alueen kehitykseen positiivisesti.

Toisaalta nopeasti kasvanut matkailu kansallispuistoon on tuonut mukanaan myös lieveilmiöitä ja haittavaikutuksia. Hyvin monet asukkaat pitivät erityisesti liikenteen kasvua ja liikenteestä johtuvien vaaratilanteiden lisääntymistä asuinalueellaan vaikeana ongelmana. Liikenneongelmat

johtunevat suurelta osin siitä, että matkailijamäärien kasvaessa alueen perusinfrastruktuuria ei ole kyetty kehittämään riittävän nopeasti. Liikenneongelmien laajuudesta ja monipuolisuudesta viestii myös se, että yhteensä 35 asukkaiden miettimää alueen kehittämistoimenpide-ehdotusta koski erilaisia ongelmia liikenteessä ja alueen liikennejärjestelyissä.

Toinen kasvaneen matkailun mukanaan tuoma haitta alueella on lisääntynyt roskaaminen. Ongelmaksi näyttää muodostuneen myös se, että Repoveden kansallispuisto siirtyi roskattomaan retkeilyyn vuonna 2008. ”Roskaton retkeily” siirtää ilmeisesti roskaamisen kansallispuistoalueelta lähialueiden asukkaiden riesaksi, sillä monet tutkimukseen vastanneet lähialueiden asukkaat valittivat roskaisuuden lisääntymisestä asuinalueellaan ja joku kertoi jopa, että retkeilijät tuovat roskansa asukkaiden roskasäiliöihin. Tästä syystä tulisikin pohtia, onko ”roskattoman retkeilyn” ajatus liian idealistinen ja pitäisikö sen toteuttamista harkita uudelleen?

Repoveden kansallispuiston lähialueelle kaivataan uusia palveluyrityksiä

Kansallispuiston koetaan vaikuttaneen alueen kehitykseen myönteisesti, mutta kansallispuisto ei vielä tähän mennessä ole tuottanut suurta taloudellista hyötyä alueelle, vaikka alueella käyvien matkailijoiden määrä on suuri. Myönteiset vaikutukset ovat olleet tähän mennessä pääasiassa alueen imagoa tai tunnettuutta parantavia.

Tulevaisuudessa kehityksen uskotaan alueella kuitenkin olevan myönteistä ja tulevaisuus nähdään suhteellisen valoisana ja seuraavan viiden vuoden kuluessa. Repoveden kansallispuiston ja kansallispuistomatkailun uskotaan tuottavan alueelle silloin myös uusia työpaikkoja ja palveluyrityksiä. Asukkaat uskovat, että erilaisten palvelujen lisääntyminen voisi lisätä vielä nykyisestäkin vierailijoiden määrää ja tuoda näin myös työpaikkoja ja taloudellista hyötyä alueelle. Palvelujen lisääntyminen hyödyntäisi matkailijoiden ohella myös paikallisia asukkaita.

Vertailu osoittaa: kansallispuistot tuovat vain harvalle lähialueen asukkaalle työtä

Eräs ”Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus” -tutkimushankkeen lähtökohdista on ollut arvioida, miten kansallispuistomatkailun hyödyt saataisiin jäämään lähialueen hyödyksi. Tämän Repoveden asukastutkimuksen ja kolmen kansallispuiston vertailun perusteella on todettava, että kansallispuistot ja matkailu eivät ole tuoneet kovin montaa uutta työpaikkaa tai työtuloja lähialueiden asukkaille. Kansallispuistomatkailua hyödyntävän oman yrityksen oli perustanut vain muutama vastaaja. Lisäksi kansallispuistosta tai kansallispuistomatkailusta saatujen tulojen osuus vastaajien kotitalouksien tuloista on ollut hyvin vaatimaton.

Seitsemisen kansallispuiston vastanneista lähialueen asukkaista 14 prosenttia oli saanut vuosien varrella joskus taloudellista tuloa työskentelemällä itse kansallispuistossa tai jossakin yrityksessä, joka tuottaa palveluja kansallispuiston kävijöille. Vastaava osuus Linnansaaren lähialueella oli kahdeksan prosenttia. Repoveden lähialueella osuus oli vain kuusi prosenttia, vaikka siellä on ollut kävijöitä paljon enemmän kuin muissa vertailun puistoissa (Seitseminen noin 40 000 ja Linnansaari noin 28 000). Pieni osuus selittyy luonnollisesti osin sillä, että Repoveden kansallispuisto on vertailun nuorin puisto, eikä työpaikkoja ole vielä ennättänyt syntyä. Toisaalta Linnansaaren alueelle ei ajan myötäkään ole syntynyt kovin runsaasti työpaikkoja, jotka hyödyttäisivät paikallisia asukkaita.

Seitsemisen lähialueiden vastanneilla asukkailla noin kolmella prosentilla oli oma yritys, joka hyödynsi puiston matkailijavirtoja. Kaikkein vähiten tällaisia yrityksiä oli Repoveden alueella.

Repoveden kansallispuistoa on myös kansallispuiston kävijöiden taholta moitittu siitä, että alueen yrittäjien tuottamat palvelut eivät ole laadullisesti tai määrällisesti tarpeeksi kehittyneitä (Hemmilä 2008). Repoveden alueen päättäjätkin ovat havainneet alueella yrittäjyyden ja yrittäjien puutteen (Petäjäistö ja Selby 2009). Repoveden alueella oli kuitenkin suhteellisesti eniten niitä, jotka suunnittelivat kansallispuistomatkoilijoita palvelevan oma yrityksen perustamista. Myös asukkaat ovat siten havainneet palvelujen kysynnän matkailijoiden lisääntyessä.

Puiston ikä ja kehitysvaihe näkyvät yritysmahdollisuuksien havaitsemisessa ja myös asukkaiden asenteissa. Ainoastaan Repoveden alueella oli löydettävissä asenneryhmä, jossa ilman ehtoja, uhkia ja pelkoja uskottiin suojelun ja matkailun tuovan taloudellisia hyötyjä alueelle ja yritystoiminnalle. Tällainen ajattelutapa oli hyvin yleinen Repoveden alueella, sillä asenneryhmään luokituttiin yli puolet Repoveden kansallispuiston lähialueen asukkaista. Siellä nähtiin siten tulevaisuuden mahdollisuuksia muita alueita enemmän. Myös Seitsemisen ja Linnansaaren kansallispuistojen lähialueilta löydettiin asenneryhmät, joissa nähtiin matkailun tuomia taloudellisia hyötyjä. Ryhmiin luokituttiin kuitenkin huomattavasti pienempi osa asukkaista ja ryhmissä mietittiin myös matkailun tuomia uhkia luonnolle ja alueelle. Saattaa olla, että asukkaat Linnansaaren ja myös Seitsemisen alueella ovat jo vuosien kuluessa nähneet, että uusia työpaikkoja paikallisille asukkaille syntyy vain rajallisesti ja voi myös olla, että asukkaiden kriittisyys matkailua, matkailun mahdollisuuksia ja uusia työpaikkoja kohtaan ja toisaalta pelko sen mukanaan tuomia uhkia kohtaan lisääntyy ajan myötä. Toisaalta myös luonnon kantokyky saattaa vaikuttaa siihen, että Linnansaaren alueella (vanhin puisto) ja myös Seitsemisen alueella asennoiduttiin matkailun uhkiin luontoa kohtaan Repoveden aluetta vakavammin. Matkailun mukanaan tuomiin uhkiin ja haittoihin hyvin kriittisesti suhtautuvia löydettiin Repoveden lähialueen asukkaiden joukosta ainoastaan muutama (1 % kaikista vastanneista). Tähän voi vaikuttaa se, että kasvavan matkailun haittoja luonnolle ei ole vielä alueella nähty. Toisaalta syynä voi olla ainakin osin myös se, että Repoveden kansallispuiston alue on ollut aikaisemmin lähes kauttaaltaan talouskäytössä. Muilla alueilla kriittisesti suhtautuvia oli huomattavasti enemmän. Linnansaaren kansallispuiston lähialueella jopa yli viidennes asukkaista näkee, että matkailu uhkaa luontoa, vaikka kävijöitä siellä oli vertailupuistoista vähiten.

Useilla maaseutualueilla, joilla voimakkaat tuotanto-orientoituneet elinkeinot ovat olleet vallitsevia, on matkailuala uusi ja tuntematon elinkeino (esim. Pred 1984, Selby ja Petäjäistö 2008a). Matkailijoiden lisääntyminen ja uusien työpaikkojen syntyminen alueelle vaatii yritysmahdollisuuksien löytämisen lisäksi myös hyvän toimintaympäristön olemassaoloa. Alueiden päätöksentekijät ovat tässä avainasemassa, koska heillä on mahdollisuus edistää ja kehittää matkailuyrityksiä tukevaa infrastruktuuria ja toimintaympäristöä. Tutkimustulokset osoittavat, että institutionaaliset muutokset vaativat tietyn ajan tullakseen hyväksytyiksi myös päätöksentekotasolla (Petäjäistö ja Selby 2009). Tämä luo haasteita päätöksentekijöille, sillä uusien ja potentiaalisten yrittäjien näkökulmasta on hyvin tärkeää, että kunta edistää yritystoimintaa aktiivisesti. Ainakin uusien kansallispuistojen lähialueilta saattaa puuttua myös matkailuyrittäjyyttä edistäviä rakenteita ja palveluja, minkä vuoksi yrittäjyys ei voi yleensä kehittyä suotuisasti. Rakenteet ja palvelut kehittyvät hitaasti varsinkin sellaisilla alueilla, joilla ei ole ollut aikaisempaa matkailullista merkitystä. Kolmen kansallispuiston vertailun perusteella matkailun tuomat mahdollisuudet oli havaittu parhaiten vanhimman, eli vuonna 1956 perustetun Linnansaaren kansallispuiston alueella, jossa päätöksentekijät olivat valmiimpia tukemaan konkreettisesti matkailuyrittäjyyttä. Kuitenkin kaikilla tutkimuksen vertailualueilla asukkaat katsoivat, että kansallispuiston sijaintikuntien tulisi toimia aktiivisemmin kansallispuistomatkoilun edistämistyössä.

Tutkimuksen kansallispuistot ja niiden sijaintialueet poikkeavat toisistaan ja ne vaativat myös toisistaan poikkeavia kehittämistoimenpiteitä, jotta matkailun hyödyt voitaisiin maksimoida pai-

kallisille asukkaille. Kansallispuisto ei kuitenkaan ole itsestään selvä ja yksinkertainen ratkaisu maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi. Paikallisten asukkaiden näkökulmasta on todettava, että kansallispuistoihin perustuva matkailu Etelä-Suomessa pystyy vain harvoin korvaamaan alkutuotannosta poistuneita ja poistuvia työpaikkoja.

Kirjallisuus

- Alanen, A. 1992. Lehtojen suojelu ja hoito. Memoranda Societatis pro fauna et Flora Fennica 68:73–76.
- Arajärvi, A-M. 1999. Luonnonsuojelun kehitys Suomessa. Esimerkkikuntana Nokia. Turun yliopiston Maantieteen laitoksen monisteita 19.
- Berghäll, J. 2005. Saaristomeren kansallispuiston luontomatkaillen aluetaloudelliset vaikutukset. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 153. 65 s.
- Hemmilä, T. 2008. Repoveden kansallispuiston kävijätutkimus 2007. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 101. 51 s.
- Hoffman, D. L. & Low, S. A. 1981. An application of the probit transformation to tourism survey data. *Journal of Travel Research* 20 (2), 35–38.
- Huhtala, M. 2006. Pallas – Ounastunturin kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset. Metlan työraportteja 35. 61 s. + 14 liitesivua. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2006/mwp035.pdf>
- Hynönen, A. & Kuttilainen, S. 2004. “Elämää cityyn ja särkeille” Kalajoen matkailun kehittäminen. Nordia Tiedonantoja. Nro 2/2004. Pohjois-Suomen maantieteellisen seuran ja Oulun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja. 44 s. + liitteet.
- Häyrinen, T., Kopperoinen, T., Korhonen, J., Kujala, L., Lehesvirta, T. & Salpakivi-Salomaa, P. 2003. Repovesi Erämaa Etelä-Suomessa. Edita. UPM-Kymmene. 120 s.
- Järviuoma, J. 1993. Paikallisväestön asennoituminen matkailuun ja sen seurausvaikutuksiin – esimerkkinä Kolarin kunta. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslaitos. Oulu. Research Reports 110. 152 s.
- Keränen, H. 2004. Maaseudun aluerakenteen muutos 1990–2002. Oulun yliopisto. Kajaanin kehittämiskeskus. Aikuiskoulutus ja aluekehitysyksikkö. REDEC. Kajaani. Working Papers 48. 128 s.
- Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä 2007. Elinvoimainen maaseutu – ministeriöiden vastuut ja alueellinen kehittäminen. Maaseutupoliittinen erityisohjelma 2007–2010. Sisäministeriö. Sisäasiainministeriön julkaisusarja 19/2007
- Mason, P. & Cheyne, J. 2000. Residents attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research* 27:391–411
- Metsähallitus 2002. Luonnonsuojelualueiden hoidon periaatteet. Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden tavoitteet, tehtävät ja hoidon yleislinjat. Metsähallitus, luonnonsuojelu. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B. No 63.
- Metsähallitus 2004. Repoveden kansallispuiston ja Aarnikotkan metsän luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B. No 75.
- Metsähallitus 2008. Repoveden kansallispuisto siirtyi roskattomaan retkeilyyn. <http://www.luontoon.fi/news.asp?Section=1603&Item=15154&page=14>
- Metsähallitus 2009a: Metsähallituksen kansallispuistojen käyntimäärät 2001-2008. <http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Asiakastieto/Kayntimaarat/Kansallispuistotyhteensa/Sivut/Kansallispuistotyhteensa.aspx>
- Metsähallitus 2009b. Luontoon.fi. <http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=367>
- Metsähallitus 2009c. www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/eraasiatjaretkeily/asiakastie...
- Metsähallitus 2009d. Käyntimäärät kansallispuistoina 2008. <http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Asiakastieto/Kayntimaarat/Kansallispuistoina/Sivut/Kayntimaaratkansallispuistoina2008.aspx>
- Mäntyharjun kunta 2009. Mäntyharjun kunnan kotisivut <http://www.mantynharju.fi/index.php?s=yleistietoa>

- Pearce, P. L., Moscardo, G. & Ross, G. F. 1996. *Tourism Community Relationships*. James Cook University of North Queensland, Australia. 241 s.
- Perttula, M. 2006. Suomen kansallispuistojärjestelmän kehittyminen 1960–1990-luvuilla ja U.S. National Park Servicen vaikutukset puistojen hoitoon. *Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja*. Sarja A. 155.
- Petäjäistö, L. & Selby, A. 2008. Seitsemisen kansallispuisto asukkaiden näkökulmasta: haitta vai hyöty? *Metlan työraportteja* 72. 31 s. + liite. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2008/mwp072.htm>.
- Pizam, A. 1978. Tourism's impacts: the social costs to the destination community as perceived by its residents. *Journal of Travel Research* 16 (4), 8–12.
- Pouta, E. & Sievänen, T. 2001. Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tulokset - Kuinka suomalaiset ulkoilevat? julkaisussa: Sievänen, T. (toim.) *Luonnon virkistyskäyttö 2000*. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802. s. 32–76.
- Pouta, E. & Sievänen, T. 2002. Eteläsuomalaiset luontomatkailijat ja luontomatkojen suuntautuminen. *Terra* 114 (3):149–156.
- Pred, A. 1984. Places as historically contingent process. Structuration and time geography of becoming places. *Annals of the Association of American Geographers* 74. s. 279–297.
- Puustinen J., Pouta, E., Neuvonen, M., Sievänen T. 2006. Kansallispuistojen kävijämäärää selittävät tekijät. *Metlan työraportteja* 52:
- Rauhala, J., Erkkonen, J. & Iisalo, H. 2002. Standardisation of Visitor Counting - Experiences from Finland, 258-263. *Julkaisussa: Arnberger, A., Brandenburg, C. & Muhar, A. 2002. Conference Proceedings Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas*. Bodenkultur University Vienna, Austria, January 30- February 02, 2002.
- Rämet, J., Kauppila, P. & Saarinen, J. 2003. Paikallisväestö ja matkailu: kaupungin-/kunnanvaltuutettujen ja johtavien viranhaltijoiden asennoituminen matkailuun Koillis-Suomessa. *Naturpolis Kuusamo. Koulutus- ja kehittämispalvelut. Tutkimuksia* 3/2003. 57 s.
- Selby, A., Sievänen, T., Neuvonen, M., Petäjäistö, L., Pouta, E. & Puustinen, J. 2007. Kansallispuistoverkoston matkailullinen luokittelu. *Metlan työraportteja* 61. 41 s. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp061.pdf>.
- Suomi, O., Petäjäistö, L. & Selby, A. 2008. Linnansaaren kansallispuiston merkitys lähialueen maaseudun asukkaille. *Metlan työraportteja* 84. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2008/mwp084.htm>. 36 s+liite.
- Valkealan kunta 2004. Skoy Suunnittelukeskus Oy. Repovesikeskuksen esiselvitys. 48 s. +liitteet.
- Tilastokeskus 2008. Väestötilastot 2008. Tilastokeskus http://www.stat.fi/til/vaerak/2008/vaerak_2008_2009-03-27_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus 2009. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat.

Liite 1. Pääkomponenttimalli Seitsemisen kansallispuiston asukkaiden mielipiteistä kansallispuistosta, maaseudun turismista ja sen kehityksestä. (Itseisarvoltaan alle 0,300 lataukset jätetty merkitsemättä selkeyden vuoksi.) Mallilla on selitetty aineiston kokonaisvarianssista 56,01 %.

	Pääkomponentti			
	Uhka luonnolle ja alueelle	Suojelun ja matkailun hyödyt	Haitat ja konfliktit	Paikallisilla ehdoilla
Palvelut tuhoavat erämaa-kokemuksen	,736			
Matkailu lisää luonnon saastumista	,724			
Luontomatkailu on uhka luonnolle	,720			
Matkailu heikentää alueen asumisviihtyvyyttä	,663			
Turistit tuovat vääristäviä vaikutuksia arvoihin	,622			
JMO riistää maaseudun asukkailta oikeuden maahan	,571		,356	
Asukkailla ei mahdollisuutta osallistua alueen kehittämiseen	,420			
LSA:t tuovat hyötyä yritystoiminnalle		,731		
Matkailu tuo lisäänsioita maaseudulle		,650		
Maaseutu on huokutteleva matkailukohde		,640		,345
Maanomistajan tulisi luovuttaa korvausta vastaan kohteet		,612		-,436
Matkailu kannustaa suojelemaan		,605		
Enemmän metsiä pitäisi suojella		,503	-,438	-,364
Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta	-,419	,492		
Suojelualueet haittaavat metsätaloutta	,301		,736	
Suojelualueet tuovat konflikteja			,731	
Suojelu vaikeuttaa muita elinkeinoja	,349		,700	
Luonnonsuojelua voi laajentaa vain jos ei haittaa asukkailla				,782
Suojelualueiden suunnittelu asukkaiden kanssa				,746
Ominaisarvo	5,807	2,252	1,608	0,976
Kumulatiivinen selitysaste	18,67	34,01	46,04	56,01

Liite 2. Pääkomponenttimalli Linnansaaren kansallispuiston asukkaiden mielipiteistä kansallispuistosta, maaseudun turismista ja sen kehityksestä. (Itseisarvoltaan alle 0,300 lataukset jätetty merkitsemättä selkeyden vuoksi.) Mallilla on selitetty aineiston kokonaisvarianssista 54,7 %.

	Pääkomponentti			
	Uhka luonnolle ja alueelle	Haitat ja konfliktit	Suojelun ja matkailun hyödyt	Paikallisilla ehdoilla
Matkailu lisää luonnon saastumista	,744			
Palvelut tuhoavat erämaakokemuksen	,709			
Luontomatkailu on uhka luonnolle	,697			
Turistit tuovat vääristäviä vaikutuksia arvoihin	,664			
Matkailu heikentää alueen asumis-viihtyvyyttä	,602	,335		
JMO riistää maaseudun asukkailta oikeuden maahan	,574	,391		
Enemmän metsiä pitäisi suojella		-,760		
Suojelu vaikeuttaa muita elinkeinoja	,313	,685		
Suojelualueet haittaavat metsätaloutta	,385	,684		
Maanomistajan tulisi luovuttaa korvausta vastaan kohteet		-,619	,311	
Suojelualueet tuovat konflikteja		,552		
Maaseutu on huokutteleva matkailukohde			,669	,314
Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta			,661	
LSA:t tuovat hyötyä yritystoiminnalle		-,360	,636	
Matkailu tuo lisäansioita maaseudulle			,611	
Matkailu kannustaa suojelemaan		-,335	,610	
Luonnonsuojelua voi laajentaa vain jos ei haittaa asukkaille				,721
Suojelualueiden suunnittelu asukkaiden kanssa			,451	,666
Asukkailla ei mahdollisuutta osallistua alueen kehittämiseen	,333			,466
Ominaisarvo	5,72	2,25	1,51	0,99
Kumulatiivinen selitysaste	17,35	32,99	47,11	54,69

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

METLA

REPOVEDEN KANSALLISPUISTOA KOSKEVA TUTKIMUS PAIKKAKUNTALAISILLE

A – HENKILÖKOHTAISET HYÖDYT JA HAITAT

A1. Asuinpaikkanne postinumero _____

A2. Kuinka monta kertaa olette käynyt ulkoilemassa (marjastamassa, kävelemässä, käyttänyt vieraita, tms.) Repoveden kansallispuistossa viimeisen vuoden aikana? _____ kertaa

A3. Oletteko itse (tai joku kotitalouteenne kuuluva) joutunut kärsimään taloudellisesti kansallispuistosta?

₁ ei ₂ kyllä, miten? _____

A4. Entä oletteko itse (tai kotitalouteenne kuuluva) hyötynyt taloudellisesti kansallispuistosta?

₁ ei (*Siirry kysymykseen A6*) ₂ kyllä

Jos kyllä, miten?

- a) Työskentelen /olen työskennellyt kansallispuistossa (esim. Metsähallitus)
- b) Perheenjäseneni on/on ollut kansallispuistossa työssä
- c) Olen /olen ollut töissä yrityksessä, joka on hyötynyt kansallispuiston matkailijavirroista (esimerkiksi hotelli, kioski, tms.)
- d) Minulla/perheelläni on oma yritys, joka hyötyy puiston vierailijoista

Millainen yritys (toimiala esim. ravintola, kahvila)? _____

Jos teillä on oma yritys, perustettiinko se palvelemaan kansallispuistoa ja sen vieraita?

₂ kyllä ₁ ei (se oli olemassa jo aiemmin/perustettiin muusta syystä)

- e) Minulla/perheelläni oli oma yritys, joka hyötyi puiston vierailijoista

Millainen yritys (toimiala esim. ravintola, kahvila)? _____

Toiminta lopetettiin , koska _____

A5. Mikä osuus ruokakuntanne tuloista on peräisin kansallispuistosta/vierailijoiden käynnistä?

noin _____ % tuloista

A6a. Onko Teillä tai kotitaloutenne jäsenellä tarkoituksena perustaa uusi yritys palvelemaan kansallispuiston vieraita lähitulevaisuudessa (seuraavan 1-2 vuoden aikana)?

₁ ei ole suunnitteilla ₂ vakavassa harkinnassa ₃ juuri perusteilla

A6b. Millainen yritys on kyseessä? _____

A7. Tunnetteko ketään (oman taloutenne ulkopuolelta) henkilökohtaisesti, joka hyötyy puistosta/vierailijoista?

₁ en ₂ tunnen, mikä (toimiala)? _____

A8a. Onko Teillä sukulaisia, ystäviä tai tuttaviam, jotka suunnittelevat uuden yrityksen (kansallispuistosta/vieraista hyötyvän) perustamista?

₁ en tunne ketään (*Siirry kysymykseen B1*) **tunnen jonkun, joka**
₂ on harkinnut yrityksen perustamista
₃ on juuri perustamassa

Millainen yritys on kysymyksessä? _____

A8b. Perustettiinko hänen yrityksensä (Teidän tietonne mukaan) palvelemaan kansallispuistoa ja sen vieraita?

₂ kyllä ₁ ei (se oli olemassa jo aiemmin/perustettiin muusta syystä) ₀ en osaa sanoa

B – SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Seuraavat kysymykset koskevat kansallispuiston vaikutusta arkielämään

B1a. Miten Repoveden kansallispuisto on vaikuttanut mielestänne seudun kehittymiseen?

Vaikutus on ollut

₅ erittäin myönteinen ₄ myönteinen ₃ ei vaikutusta ₂ kielteinen ₁ en osaa sanoa

B1b. Jos kansallispuiston vaikutus on ollut myönteinen, se on tapahtunut koska (voi rastiittaa useita vaihtoehtoja)

- a) alueella (esim. kunta tai muut viralliset tahot) on panostettu maisemanhoitoon
- b) asukkaat itse ovat panostaneet alueen ulkonäköön ja yleissiisteyteen
- c) alueelle on syntynyt uusia palveluja ja yrityksiä, jotka elävöittävät yhteisöä
- d) alueelle on muuttanut nuoria perheitä
- e) kansallispuisto on elvyttänyt kylätoimintaa
- f) kansallispuisto on vahvistanut paikkakunnan identiteettiä ja perinteitä
- g) muusta syystä, mistä? _____

B2. Onko kansallispuisto vaikuttanut alueen asumisviihtyvyyteen?

- erittäin positiivisesti positiivisesti ei vaikutusta negatiivisesti erittäin negatiivisesti

B3. Ovatko mielestänne kunnan viranomaiset, Metsähallitus tai muut tahot kyenneet toimimaan hyvässä yhteistyössä paikkakunnan asukkaiden kanssa kansallispuistoa koskevissa asioissa?

	erittäin hyvin	melko hyvin	ei kovin hyvin	huonosti	en osaa sanoa
a) Kunnan viranomaiset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
b) Metsähallitus	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
c) Muu taho(t), mikä? _____	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐

B4. Täytyisikö kunnan mielestänne olla aktiivisempi seuraavissa matkailua Repoveden kansallispuistoissa edistävissä toimenpiteissä?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
a) Kansallispuiston mainostamisessa matkailukohteena	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) Maanomistajien ja matkailuyritysten yhteistyön edistämisessä	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) Paikallisten traditioiden edistämisessä/selvittämisessä	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) Muulla tavoin, miten _____			

B5. Mitkä olisivat kolme tärkeintä toimenpidettä, joiden avulla voitaisiin lisätä paikallisten asukkaiden hyötyä Repoveden kansallispuistosta?

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

B6a. Onko Repoveden kansallispuisto aiheuttanut ristiriitoja alueella?

- en osaa sanoa ei kyllä, millaisia? _____

B6b. Jos ristiriitoja on ollut, onko ne kyetty ratkaisemaan osapuolia tyydyttävällä tavalla?

- kyllä, erittäin hyvin kyllä, osittain ei kovin hyvin ratkaisu ei ole tyydyttävä en osaa sanoa

B7. Oletteko havainnut, että Repoveden kansallispuiston vierailijat ovat tuoneet mukanaan seuraavia haittatekijöitä?

	kyllä lisääntynyt	ei muutosta	en osaa sanoa
a) Rikollisuus ja vahingonteko	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
b) Roskaaminen	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
c) Vaaratekijät (esim. liikenne)	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
d) Melu ja muut häiriötekijät	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
e) Paikallisten perinteiden heikentäminen	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
f) muu haitta, mikä _____	☐ ₃	☐ ₂	

B8. Mainitkaa kolme tärkeintä toimenpidettä, jotka voisivat vähentää/lievittää konfliktien/ongelmien syntymistä.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

B9. Millaiseksi arvioitte Repoveden kansallispuiston vaikutuksen seuraavilla aloilla seuraavan viiden vuoden aikana? (yksi rasti/rivi)

	suuri hyöty	jonkin verran hyötyä	ei hyöty eikä haitta	jonkin verran haittaa	suuri haitta	en osaa sanoa
a) Luonnontuotteiden hyödyntämiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
b) Uusien työpaikkojen luomiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
c) Tulojen kehittymiselle paikkakunnalle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
d) Yrittäjyyden kehittymiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
e) Matkailuyrittäjyyden kehittymiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
f) Uusien asukkaiden muuttamiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
g) Alueen palveluiden (tiet, koulut ym.) ylläpitämiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
h) Alueen imagolle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
i) Muu merkitys, mikä _____	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀

C – YLEISIÄ MAASEUTUA, SUOJELUALUEITA JA MATKAILUA KOSKEVIA VÄITTÄMIÄ

	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa enkä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	aivan eri mieltä
C1. Kansallispuiston palvelut, (esim. reitit, tulipaikat) tuhoavat erämaakokemuksen	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C2. Asukkailla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakunnan kehittämiseen	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C3. Matkailu tuo välttämättömiä lisäansioita maaseudulle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C4. Maanomistajien tulisi luovuttaa arvokkaita luontokohteita suojele- ja matkailukäyttöön korvausta vastaan	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C5. Suojelualueet, kuten kansallispuistot, vaikeuttavat perinteisten elinkeinojen harjoittamista	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C6. Matkailu kansallispuistoon heikentää alueen elinolosuhteita ja asumisviihtyisyyttä	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C7. Jokamiehenoikeus riistää maaseudun asukkailta oikeuden hallita omia maitaan	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁

Jatkuu →

	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa enkä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	aivan eri mieltä
C8. Matkailu suojelualueilla, kuten kansallispuistoissa, lisää luonnon saastumista ja roskaisuutta	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C9. Verorahoja ei tulisi hukata maaseudun elvyttämiseen	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C10. Luonnonsuojelua voi laajentaa vain siinä tapauksessa, ettei siitä aiheudu haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C11. Matkailu kannustaa suojelemaan luonto- ja kulttuurikohteita	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C12. Suojelualueiden, kuten kansallispuistojen, suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C13. Suojelualueet, kuten kansallispuistot tuovat hyötyä uudelle yritystoiminnalle lähialueella	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C14. Maaseutu on houkutteleva matkailukohde	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C15. Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta maaseudulle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C16. Turistit tuovat mukanaan maaseudun perinteisiä arvoja vääristäviä vaikutuksia	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C17. Suojelualueet/kansallispuistot hankaloittavat metsätalouden harjoittamista lähialueella	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C18. Luontomatkailu on uhka luonnolle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C19. Enemmän metsiä ja erilaisia luontotyyppialueita pitäisi suojella	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C20. Suojelualueet tuovat mukanaan konflikteja	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁

D - TAUSTATIEDOT

D1. Vastaajan ikä _____ vuotta

D2. Vastaajan sukupuoli ₁ Nainen ₂ Mies

D3. Vastaajan asema

₁ Maa- ja metsätalousyrittäjä

₄ Eläkeläinen

₂ Muu itsenäinen yrittäjä, ala _____

₃ Palkansaaja

₅ Muu, mikä? _____

D4. Kuinka kauan olette asunut nykyisellä asuinseudullanne? _____ vuotta

D5. Kuinka vahvasti koette olevanne paikkakuntalainen?

₃ hyvin vahvasti ₂ melko vahvasti ₁ en juurikaan

PALJON KIITOKSIA VASTAUKSISTANNE!